

HOVEDSTYRET

Dato: 02.06.2010 kl. 13:00

Sted: Møterom Bjørgvin, KS Møtesenter

Medlemmer som kalles inn til møtet:

Halvdan Skard

Bjørg Tysdal Moe

Gunda Johansen

Jørund A. Ruud

Solveig Kvidal

Ivar Johansen

Hanne Braathen

Odd Arild Kvaløy

Gunn Marit Helgesen

Hilde Onarheim

Oddleif Olavsén

Endre Skjervø

Line Skøii Vennesland

Gunn Berit Gjerde

Mette Qvortrup

Observatør:

Harald Danielsen, RU

Forfall:

Fra administrasjonen:

Sigrun Vågeng, Tor Magne Fredriksen

Andre vararepresentanter møter etter særskilt innkalling.

Informasjon om møtet:

Lunsj i Gjestekroken kl. 1200. Anledning til gruppemøter fra 1100. Møtestart kl. 1300 med styremøte i KS Holding.

Minner også om middagen for Hovedstyret på Statholdergården kl. 1900 samme kveld.

SAKLISTE

Hovedstyret

02.06.2010 kl. 13:00

Saksframlegg

<u>10/37</u>	10/00068-9	Godkjenning av protokoll fra Hovedstyrets møte 15. april 2010
<u>10/38</u>	10/00589-2	Høring - Nytt finansieringssystem for ikke-kommunale barnehager i en rammefinansiert sektor
<u>10/39</u>	09/02218-3	Høring - Ny modell for interkommunalt samarbeid, samkommunemodellen
<u>10/40</u>	10/00898-2	Robust oppgaveløsning i kommunene - mer forpliktende interkommunalt samarbeid
<u>10/41</u>	10/00927-1	Et aktivt og godt kommunalt eierskap - viktig for kommunesektorens omdømme
<u>10/42</u>	07/00631-16	Regnskapsrapport KS for første kvartal 2010
<u>10/43</u>	10/00845-2	Eventuelt 02.06.2010
<u>10/44</u>	10/00846-2	Orienteringer fra administrerende direktør 02.06.10

Orienteringssaker

<u>10/12</u>	10/00068-10	Protokoll fra møte 15. og 29. april 2010 i Arbeidsutvalget
<u>10/13</u>	10/00066-3	Protokoll fra møte i Bedriftsstyret 8. april 2010
<u>10/14</u>	10/00626-2	KS Folkevalgtprogram 2011 - 2015
<u>10/15</u>	08/02145-21	Status i Samhandlingsreformen etter behandling i Stortinget 27.04.2010
<u>10/16</u>	10/00372-4	Nasjonalt program for leverandørutvikling – LUNO. KS og NHO initiativ for innovative innkjøp og leverandørutvikling
<u>10/17</u>	08/00780-9	Nasjonal kartlegging av status for IKT i kommunesektoren 2010
<u>10/18</u>	10/01027-1	Bedre IKT-samhandling i kommunene, mellom kommuner og mellom kommuner og stat
<u>10/19</u>	10/00775-2	Revisjonsmessige forhold fremkommet under revisjonen for 2009

<u>10/20</u>	09/02628-3	Helseforetakenes salg av personalboliger, barnehager mv.
<u>10/21</u>	07/01051-19	Felleserklæring mellom Arbeidsdepartementet og KS som grunnlag for samarbeid om arbeids- og velferdsforvaltningen

Saksframlegg

10/37 Godkjenning av protokoll fra Hovedstyrets møte 15. april 2010

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	02.06.2010	10/37

Forslag til vedtak

Protokollen anses godkjent med følgende vedtak til sak 10/18 ”Hovedstyret oppnevner ordfører Ingunn Foss, Lyngdal som 2. vara for Høyre til Europapolitisk Forum.”

Saksframstilling

Til sak 10/18 er det mottatt navn fra Oddleif Olavsen til nytt 2. varamedlem for Høyre til Europapolitisk forum etter protokollen var sendt ut til merknader. Ordfører Ingunn Foss, Lyngdal kommune foreslås.

Sigrun Vågeng

10/38 Høring - Nytt finansieringssystem for ikke-kommunale barnehager i en rammefinansiert sektor

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	02.06.2010	10/38

Forslag til vedtak

KS mener at det nye finansieringssystemet må bidra til et variert og kvalitativt godt tilbud i barnehagesektoren. Det nye systemet bør få en så klar og presis utforming at det i stor grad kan redusere dagens omfattende klagesaksbehandling av kommunenes tilmålte tilskudd til ikke-kommunale barnehager.

Budsjetterte kostnader for basistilbud for barnehager for det aktuelle år må danne grunnlaget for tilskuddsberegningen, ikke regnskapstall for foregående år. KS ser det som viktig at det blir en klar adgang for kommunene til å holde barnehager med særlig høye drifts- og kapitalkostnader utenfor beregningsgrunnlaget. Det kan bl.a. gjelde barnehager med midlertidig drift, barnehager til nyankomne flyktninger, barnehager med en stor andel barn med funksjonshemninger, barnehager i spredtbygde strøk som gir tilbud til et begrenset antall barn, samt friluftsbarnhager og andre ”nisjebarnhager”.

KS vil peke på at begrepene ”ordinær drift” og ”basistilbud” i høringsnotatet må defineres nærmere. En slik klarlegging vil forenkle utmålingen av tilskudd. KS mener at bl.a. følgende elementer må holdes utenfor beregningen av driftstilskuddet: Utgifter til lærlinger og alle kommunens myndighetsoppgaver - herunder opplæring, kompetanseoppbygging og oppfølgingstiltak som også personalet i de ikke-kommunale barnehagene nyter godt av.

KS anbefaler at kommunene gis mulighet til å velge enten å beregne kapitalkostnader ut fra tallmaterialet for egne barnehager eller å benytte seg av nasjonalt fastsatte gjennomsnittssatser (modell 2 i høringsutkastet). Det gir kommunene mulighet til å gi et høyere tilskudd til ikke-kommunale barnehager med spesielt høye kapitalkostnader.

KS er opptatt av at det ikke legges opp til et komplisert kontrollregime i kommunene, som vil medføre behov for økt kapasitet og kompetanse. En slik regulering for denne delen av barnehagesektoren vil i så fall avvike fra situasjonen for andre sammenliknbare virksomheter – for eksempel ulike selvstendige bedrifter eid av kommuner og fylkeskommuner.

KS ønsker at kommunene skal ha ansvaret for at det ikke blir utbetalt tilskudd i strid med reglene for offentlig støtte. Dette synes å være en mye bedre løsning enn å lovregulere uttak av verdier. KS vil dessuten peke på at den generelle konkurransen mellom barnehagene uansett vil begrense muligheten for å ta ut urimelig store verdier fra barnehagedriften i årene fremover.

Forslaget til overgangsregler vil økte administrative kostnader for kommunene i en overgangsfase. KS viser for øvrig til at saken er meldt opp som kostnadsberegningssak innenfor konsultasjonsordningen mellom regjeringen og KS.

Saksframstilling

Det skal vedtas et nytt finansieringssystem for ikke-kommunale barnehager på bakgrunn av at barnehagesektoren skal rammefinansieres fra 1.1.11. Forslag til ny forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd er sendt på høring fra KD med høringsfrist 31.7.2011.

Saken er tredelt. Det skal vedtas:

- 1) Ny forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlig tilskudd
- 2) Ny § 14a i barnehageloven om krav til bruken av offentlige tilskudd og foreldrebetaling i ikke-kommunale barnehager (dvs. regulering av uttak av verdier i ikke-kommunale barnehager)
- 3) Ny forskrift om bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling i ikke-kommunale barnehager (uttak av verdier/utbytte) ut fra ny § 14 a i barnehageloven (jf punkt 2 ovenfor)

Stortinget vedtok i juni 2009 ved behandling av Ot.prp nr 57 (2007-2008) om finansiering av ikke-kommunale barnehager at barnehagesektoren skulle rammefinansieres fra 1.1.2011. I sammenheng med omleggingen av finansieringssystemet ble det vedtatt at det skulle utarbeides en nasjonal forskrift om likeverdig behandling av kommunale og ikke-kommunale barnehager innenfor det nye systemet. Videre ble det vedtatt en opptrappingsperiode på inntil fem år for innføring av full økonomisk likeverdig behandling. Vedtaket innebærer at kommunene fra 1.1.2011 skal yte tilskudd til alle godkjente ikke-kommunale barnehager i kommunen forutsatt at barnehagen har søkt om godkjenning før barnehagesektoren er rammefinansiert. Kommunen står fritt til å yte tilskudd til barnehager som søker om godkjenning etter at sektoren er rammefinansiert.

Stortinget har gitt noen klare føringer i saken:

- Forenkling av finansieringssystemet for barnehagesektoren, slik at det blir lett å forstå og forvalte – i første rekke for kommunene og de ikke-kommunale barnehagene
- Utjevning av forskjeller i lønns- og arbeidsbetingelser gjennom økte tilskudd til ikke-kommunale barnehager
- Ønske om mangfold og høy kvalitet i sektoren

Hovedelementer i forslag til ny finansieringsmodell

- Definisjon av ”likeverdig behandling”: Ikke-kommunale barnehager skal få 100 % av det tilsvarende kommunale barnehager i gjennomsnitt mottar i offentlig tilskudd per heltidsplass
- Likeverdig behandling skal omfatte alle kostnader i basistilbudet i barnehagen, inkludert kapitalkostnader og administrasjonskostnader
- Separate tilskuddssatser for **drift** og **kapital** (hvor drift utgjør hovedtyngden)
- Budsjettet for det aktuelle året skal danne grunnlaget for tilskuddsberegningen
- Budsjettøkning i løpet av året til ordinær drift i kommunale barnehager skal følges opp med tilsvarende tilskudd til ikke-kommunale barnehager
- Kommunen skal kunne holde kommunale barnehager med særskilt høye drifts- og kapitalkostnader utenfor bergningsgrunnlaget
- Kostnader til særskilt tilrettelegging for barn med spesielle behov (minoritetspråklige barn, barn med nedsatt funksjonsevne etc) skal holdes utenfor beregningsgrunnlaget
- Det foreslås et generelt administrasjonspåslag på 4 % av beregnet tilskudd for drift.
- Statlige og fylkeskommunale midler til egne barnehager regnes som offentlige tilskudd og kommer til fratrukk når det kommunale tilskuddet til disse barnehagene skal beregnes
- Kommuner uten kommunale barnehager bruker nasjonale gjennomsnittstall fastsatt av departementet
- Kommunen kan stille ”rimelige og relevante krav” for barnehagedrift til ikke-kommunale barnehager
- Vedtak om kommunalt tilskudd kan påklages til fylkesmannen
- Kommunens plikt til likebehandling gjelder uavhengig av barnas hjemkommune

Uttak av verdier i ikke-kommunale barnehager – egen bestemmelse i barnehageloven og utfyllende regler i egen forskrift

- Hovedregelen er at offentlige tilskudd og foreldrebetaling skal komme barna i barnehagen til gode. Et mål for regjeringen å hindre høy avkastning og at offentlige midler går til privat formuesoppbygging
- Uttak av verdier reguleres gjennom ny § 14 i barnehageloven og i egen forskrift
- Barnehagen skal ikke kunne føre over verdier til eiere eller deres nærstående utover rimelig avkastning på egenkapital – verken når barnehagen er i drift, selges eller opphører.
- Den foreslåtte forskriften gir detaljerte bestemmelser om uttak av verdier i et driftsår og hva som skal anses som rimelig avkastning og rimelig vederlag
- Kommunene gis adgang til å føre kontroll med de ikke-kommunale barnehagene, og urettmessig utbetalte tilskudd kan kreves tilbake
- Departementet ber eksplisitt om høringsinstansenes syn på *behovet* for regulering av uttak av verdier, samt forslag til regulering

Vurdering av viktige elementer i ny finansieringsordning for ikke-kommunale barnehager

Ny finansieringsmodell

Det er viktig at modellen som velges er enkel, forståelig og ikke for detaljert – uten at dette går på bekostning av treffsikkerhet. I høringsnotatet fremheves behovet for å lage et enklere system enn i dagens finansieringsmodell, samtidig skal ny modell sikre et variert og kvalitativt godt tilbud. Departementet har valgt å legge størst vekt på enkelhet i sitt forslag til ny modell. Det kan oppstå konflikt mellom enkelhet på den ene siden og god kvalitet og variasjon i barnehagetilbudet på den andre siden. Samtidig bør behovet for en administrativt enklere og mer gjennomiktig beregningsmodell veie tyngst ved valg av modell. Det vil si en modell som er enklere å håndtere for kommunene, og som kan bidra til færre klagesaksbehandling av tilmålt tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Forslaget til ny modell synes å ivareta det på en god måte.

En todelt finansiering – separate tilskudd til drift- og kapitalkostnader

Forslag til ny modell innebærer en oppsplitting av drift- og kapitalkostnader.

Tilskudd til drift

Det foreslås at tilskuddssatsene for drift beregnes på bakgrunn av kommunens budsjetterte kostnader til basis barnehagedrift det enkelte år. Det skal lages separate satser for små barn (under 3 år) og store barn (over 3 år).

Ordinær drift - basistilbud

I høringen brukes ordinær drift og basistilbud som forklaring på hva som skal legges til grunn for utmåling av driftstilskudd. Det er ikke nærmere definert hva som ligger i disse to begrepene. Bruk av ett begrep og en klarere definisjon vil tydeliggjøre hva som skal inngå i driftstilskuddet. Det bør være mulig for kommunene å holde spesielle elementer som kun gjelder kommunale barnehager utenfor beregningen av driftstilskuddet, som for eksempel læringer som ikke inngår i den ordinære driften.

Administrativt påslag

I høringen foreslås det et administrativt påslag på 4 %. Dette nivået er hentet fra en kostnadskartlegging som Telemarksforskning har laget på oppdrag av Kunnskapsdepartementet. Det opplyses om at det er stor usikkerhet knyttet til dette tallet. Det bør stilles spørsmål ved om hvorvidt det er behov for en statlig regulering av administrative kostnader. En fastsatt prosentvis størrelse på administrative kostnader vil overkompensere de store ikke-kommunale barnehagene med effektiv drift, mens de mindre barnehagene vil bli underkompensert. Videre vil et fastsatt nivå på administrative kostnader ikke gi insitament til å effektivisere av denne type kostnader verken i kommunale eller ikke-kommunale barnehager.

Barnehager med særskilt høye driftskostnader

I høringsnotatet bes det spesielt om tilbakemelding på om barnehager med særskilt høye driftskostnader kan holdes utenfor beregningsgrunnlaget. For kommunene vil det være viktig med klar adgang til å holde spesielle barnehager med høye driftskostnader utenfor beregningsgrunnlaget. Det kan bl.a. være barnehager med midlertidig drift, barnehager til nyankomne flyktninger, friluftsbarnhager og barnehager med en stor andel barn med funksjonshemninger. Alle kommunens myndighetsoppgaver må holdes utenfor – herunder opplæring og oppfølgingstiltak som også personalet i de ikke-kommunale barnehagene nyter godt av.

Tilskudd til kapital

Det foreslås to ulike modeller for tilskudd til kapital. Modell 1 innebærer at alle kommuner som har egne barnehager skal bruke disse som grunnlag for å fastsette et tilskudd for kapitalkostnader i ikke-kommunale barnehager. Modell 2 åpner for at kommunene kan velge å beregne kapitalkostnader ut fra egne barnehager eller å benytte seg av nasjonalt fastsatte gjennomsnittssatser. På dette punktet bør det åpnes for størst mulig grad av valgfrihet for kommunene. Det innebærer at modell 2 bør velges.

Barnehager med spesielt høye kapitalkostnader

Det foreslås at kommunen kan gi ekstra tilskudd til ikke-kommunale barnehager med spesielt høye kapitalkostnader, bla til nyetablerte barnehager eller at barnehagen ligger i et område med spesielt høye tomtekostnader. Dessuten skal kommunale barnehager med særskilt høye kapitalkostnader holdes utenfor beregningsgrunnlaget.

Forslag til ny § 14 – regulering av uttak av verdier

Departementet ber om høringsinstansenes syn på regulering av uttak av verdier når det gjelder drift, salg eller opphør av ikke-kommunale barnehager. Det legges opp til et komplisert kontrollregime i kommunene som vil medføre behov for økt kapasitet og kompetanse. Det bør legges til at verken Danmark eller Sverige har noen form for regulering av uttak av verdier.

Kommunenes finansiering av ikke-kommunale barnehager må være i tråd med EØS-avtalens regler for offentlig støtte. For å sikre at støtten er i tråd med EØS-avtalen må flere viktige momenter være på plass:

- Det må sikres at pengene brukes i samsvar med formålet, dvs. kommer barna til gode
- Det må sørges for at støttebeløpet ikke er større enn det som er nødvendig for barnehagetjenesten. Eierne kan ha en rimelig fortjeneste uten at det regnes som overkompensasjon.
- Det skal ikke være noen kryssubsidiering, dvs. at støtte til barnehagedrift brukes til annen virksomhet eieren måtte drive med.
- Det må ikke skje forskjellsbehandling mellom de ikke-kommunale barnehagene.
- Det bør fastsettes objektive og etterprøvbare kriterier for beregning og utbetaling av kommunalt tilskudd.

I Ot.prp. nr. 57 (2007-2008) *Om lov om endringer i barnehageloven (finansiering av ikke-kommunale barnehager)* foreslo departementet at det skulle fastsettes lokale forskrifter for tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Det ble ikke foreslått regulering av utbytte, men at kommunene selv skulle ha ansvaret for at det ikke blir utbetalt tilskudd i strid med reglene for offentlig støtte. Dersom EØS-regelverket ikke overholdes og det utbetales ulovlig støtte må støtten pluss renter tilbakebetales. Departementet sier videre at de vil vurdere å utarbeide veiledningsmateriell til kommunene vedr. EØS-avtalen og reglene for offentlig tilskudd.

Det overordnede prinsippet bør være at alle barn skal ha et kvalitativt godt barnehagetilbud uavhengig av om de har plass i en kommunal eller ikke-kommunal barnehage. Videre må reglene for offentlig støtte etterfølges. Et komplisert kontrollsystem for utbytte må avveies i forhold til risiko for at støtten ikke er i tråd med EØS-avtalen. Departementet har tidligere gått inn for at kommunene selv skal ha ansvaret for at regelverket overholdes, og at det vil bli gitt veiledning fra staten. Dette synes å være en mye bedre løsning enn å lovregulere uttak av verdier.

Økonomiske og administrative konsekvenser

I følge departementet vil forslaget ikke innebære økte økonomiske konsekvenser for kommunene ved at tilskuddet til drift vil være basert på kommunale gjennomsnittskostnader. Saken ble i 2. konsultasjonsmøte i 2010 meldt opp som kostnadsberegningssak – herunder også økonomiske konsekvenser av opptrappingen av tilskuddet til ikke-kommunale barnehager. I kostnadsberegningen vil det være viktig å følge opp økonomiske konsekvenser ved både drift- og kapitaltilskuddet.

Forslaget til overgangsregler innebærer at mange av kommunene må legge om sine rutiner for beregning av tilskudd i en overgangsfase på 5 år. Det vil i en periode medføre økte administrative kostnader for kommunene.

Sigrun Vågeng

Helge Eide

10/39 Høring - Ny modell for interkommunalt samarbeid, samkommunemodellen

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	02.06.2010	10/39

Forslag til vedtak

KS mener at samkommunemodellen fyller et tomrom når det gjelder forpliktende interkommunale samarbeidsløsninger for et bredt spekter av oppgaver/tjenester innenfor kommunenes lovpålagte oppgaver. KS er derfor positiv til lovfesting av samkommunemodellen.

Oppgavene i Samhandlingsreformen forutsetter samarbeid enten organisert etter vertskommunemodellen eller samarbeid organisert som samkommune. Modellen bør derfor snarest mulig komme på plass, slik at kommunene kan forholde seg til modellen som et aktuelt alternativ for sin framtidige oppgaveløsning.

KS mener at en kommune kun kan delta i én samkommune og at dette gir grunnlaget for et bredt og helhetlig interkommunalt samarbeid. Oppgaveløsning gjennom samkommune kan bidra til styrkede fagmiljøer, høynet kvalitet og effektivitet. Modellen gir bedre politisk styring enn andre interkommunale samarbeidsmodeller og er egnet til styring av omfattende interkommunalt samarbeid.

KS mener det er tilstrekkelig med simpelt flertall i det enkelte kommunestyre ved etableringen av en samkommune.

En samkommune bør ikke kunne delta i andre sammenslutninger, etablere stiftelser, eller delta i selskaper. Samkommune gir i seg selv et indirekte styringssett. Dersom denne igjen skal inngå i andre typer samarbeid, vil det medføre komplisert indirekte styring og uklare demokratiske ansvarsforhold.

KS mener at kommuner som deltar i en samkommune må overføre identiske oppgaver til samkommunen. Samkommunen bør i tillegg kunne fungere som vertskommune for andre kommuner som ikke ønsker å samarbeide om deler av samkommunens oppgaveportefølje.

På areal- og transportområdet er det nødvendig med et godt samarbeid mellom kommuner og fylkeskommunen, samt gode beslutningsmekanismer for å løse grenseoverskridende utfordringer. KS er likevel i tvil om det skal åpnes for samkommune på dette eller andre felt, der både kommuner og fylkeskommuner er deltakere. En videre utredning kan bedre avklare spørsmålet.

Saksframstilling

Det vises til saken om ”Robust oppgaveløsning i kommunene – mer forpliktende interkommunalt samarbeid”, når det gjelder omfang av interkommunalt samarbeid og erfaringer med samkommuneforsøkene.

KRD har i høringsbrev dat 26.04.2010 bedt om innspill til ny modell for interkommunalt samarbeid – samkommunemodellen.

Departementet ber særlig om tilbakemelding på følgende forhold:

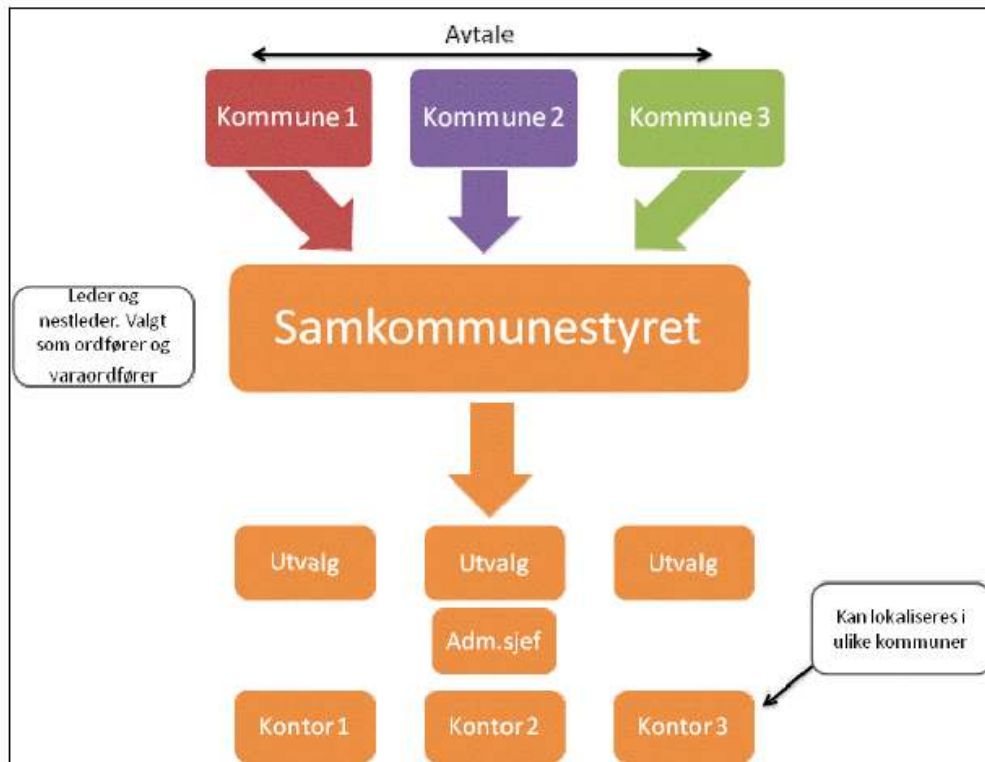
- om det bør åpnes for samkommuner der både kommuner og fylkeskommuner er deltakere
- om det bør stilles et særlig krav til kommunenes vedtak om å delta i en samkommune
- om det bør åpnes for at en samkommune kan eie aksjeselskaper, interkommunale selskaper mv.

Saksframstillingen er basert på KRDs høringsnotat, etterfulgt av kommentarer fra KS-administrasjon.

Hva er en samkommune?

Samkommunemodellen kan oppsummeres slik:

- En frivillig samarbeidsmodell som bygger på avtale mellom deltakerkommunene
- Samkommunen er et nytt felles interkommunalt forvaltningsorgan som får sin myndighet overført fra deltakerkommunene
- Samkommunen er en egen juridisk person
- Det foreslås ikke krav om kvalifisert flertall for at en kommune skal kunne delta i en samkommune. Alminnelig flertall i kommunestyret er nok.
- En kommune eller fylkeskommune kan ikke delta i mer enn én samkommune.
- Det åpnes ikke for samarbeid mellom kommuner og fylkeskommuner i en samkommune nå. Departementet foreslår at dette utredes nærmere i tilknytning til den enkelte særlov.
- Samkommunen kan være vertskommune for andre enn de kommunene som er deltakere i samkommunen, etter reglene i kommuneloven.
- Reglene om samkommunen plasseres i kommuneloven. Det vil si at kommunelovens bestemmelser gjelder for samkommunen, så langt det ikke gjøres unntak i de spesielle bestemmelsene i et eget kapittel om samkommuner.
- Samkommunen har et felles overordnet styringsorgan (samkommunestyret) valgt av og blant kommunestyrene i deltakerkommunene (minimum tre fra hver kommune)
- Samkommunen kan opprette underliggende organer
- Samkommunen skal ha egen administrasjonssjef og egne ansatte
- Samkommunen er indirekte finansiert av deltakerkommunene
- Deltakerkommunene hefter proratarisk for sin andel av samkommunens forpliktelser.

Figur 3.1 Samkommune

Prinsipielle vurderinger for utforming av en forpliktende og demokratisk samkommunemodell

Samkommunemodellen er ment som et tilbud til kommunene om en ny samarbeidsmodell, på lik linje med andre modeller for interkommunalt samarbeid. Det foreslås ingen hjemmel om statlig pålegg om samarbeid.

Det som særpreger denne samarbeidsmodellen, er at den skal utgjøre et tilbud om en samarbeidsform med omfattende beslutningsmyndighet og høy grad av forpliktelse. Det er i forslaget lagt vekt på å komme fram til en robust samkommunemodell, som gjør det demokratisk og rettssikkerhetsmessig forsvarlig å overføre utførelsen av lovpålagte oppgaver med innslag av myndighetsutøvelse fra deltakerkommunene til samkommunen – det vil si kommunenes kjerneoppgaver.

Samkommunemodellen er i større grad enn vertskommunemodellen tilpasset samarbeid på et bredere og mer sektorovergrepene oppgavefelt, og vil også kunne fungere som et samordnende organ for mange ulike typer samarbeid. Det er lagt vekt på at modellen skal ivareta hensynet til politisk styring, samordning og prioritering fra deltakerkommunene.

Samkommunen vil være underlagt politisk kontroll fra deltakerkommunene ved at medlemmene i samkommunens øverste organ skal velges av og blant kommunestyremedlemmene i deltakerkommunene. I motsetning til vertskommunesamarbeid etter kommuneloven, er det imidlertid ikke lagt opp til at den enkelte kommune skal ha instruksjons- og omgjøringsmyndighet i bestemte saker.

En viktig del av bakgrunnen er også dagens situasjon hvor mange kommuner står overfor kompetanseutfordringer på ulike tjenesteområder. Flere kommuner har vanskeligheter med å tiltrekke seg kompetent personell for å løse de oppgaver de er tillagt i lovverket. Samhandlingsreformen vil gjøre dette hensynet enda mer tungtveiende.

Mange kommuner vil, gjennom å opprette gode og effektive interkommunale ordninger, kunne løse større og mer omfattende oppgaver som krever særlig fagkompetanse. For å ivareta folkevalgt styring og innflytelse, bygger forslaget til samkommunemodell på de samme organisatoriske grunntrekk som man finner i en kommune.

KS-kommentar: KS-administrasjon slutter seg til KRDs prinsipielle vurderinger av samkommunemodellen. Modellen vil være et godt alternativ for interkommunalt samarbeid mellom flere kommuner, om et bredt spekter av oppgaver/tjenester innenfor kommunenes lovpålagte oppgaver.

Nærmere regulering av samkommunen

Samkommunen er strukturelt bygd opp som en kommune. Det er derfor naturlig at kommunelovens regler gjelder tilsvarende så langt de passer. Det foreslås derfor å regulere samkommunemodellen i et eget kapittel i kommuneloven. Det er likevel ikke alle bestemmelsene i kommuneloven som er aktuelle for samkommunen. Det foreslås på den bakgrunn å ta inn en bestemmelse om at kommuneloven skal gjelde for samkommunen, med mindre det motsatte framgår av kommunelovens kapittel om samkommunen.

Departementet foreslår at en samkommunes øverste besluttede organ skal være samkommunestyret. Dette organet skal ha myndighet til å treffe avgjørelse i alle saker som er lagt til samkommunen, så langt ikke annet følger av lov eller delegasjonsvedtak.

Samkommunestyret skal kunne opprette underliggende folkevalgte organer. Dette kan særlig være hensiktsmessig dersom deltakerkommunene overlater mange og tunge oppgaver til samkommunen. Departementet foreslår imidlertid at bestemmelsen om formannskap ikke skal gjelde for samkommunen.

Hver deltakerkommune skal etter forslaget være representert med minst tre medlemmer i samkommunestyret. Dette sikrer et visst minstemål av representasjon fra hver av deltakerne. Representanter til samkommunestyret skal velges av og blant deltakerkommunestyrenes medlemmer, noe som vil sørge for forankring i deltakerkommunestyrene. Videre skal de alminnelige reglene i kommuneloven §§ 36, 37 og 38 a om valg av medlemmer til folkevalgte organer gjelde ved valg til samkommunestyret og eventuelt underliggende organer.

Av hensyn til samkommunestyrets funksjoner vil det være nødvendig at det velges en leder for samkommunestyret. Reglene i kommuneloven § 9 om ordfører og varaordfører skal derfor komme tilsvarende til anvendelse når det gjelder leder og nestleder for samkommunestyret.

Departementet har også kommet til at det er behov for å sikre en tilfredsstillende helhetlig administrativ ledelse med klare instruksjonslinjer samt saksforberedelsesfunksjon, og at dette best kan ivaretas ved at det i en samkommune ansettes en egen administrativ leder. Dette er også en naturlig følge av at samkommunen er et eget rettssubjekt med egne ansatte. Vedkommende skal ansettes av samkommunestyret selv, og kan ansettes på åremål.

Det er ikke noe krav om at administrativ leder skal ansettes i 100 prosent stilling. Stillingen skal kunne gå på omgang mellom administrasjonssjefene i deltakerkommunene.

Deltakerkommunenes ordførere og administrasjonssjefer skal ha en generell møte og talerett i samkommunens organer etter bestemmelsene i kommuneloven § 9 og 23.

Det er en forutsetning for samarbeid i form av samkommuner at det etableres tilfredsstillende kontrollordninger for de enkelte deltakerkommunene overfor samkommunens interne virksomhet. Dette ivaretas gjennom at det etableres et eget kontrollutvalg underlagt samkommunestyret. Hver deltakerkommune skal være representert med minst ett medlem i kontrollutvalget. Medlemmene av kontrollutvalget i samkommunen skal velges blant kommunestyremedlemmene i deltakerkommunene.

Det vil etter lovforslaget gjelde visse grunnregler for hvordan en samkommune kan organiseres. Det er i tillegg behov for at enkelte andre sider ved samkommunens virksomhet blir fastsatt i en samarbeidsavtale. Hovedpunktene i hva som foreslås regulert i samarbeidsavtalen er:

- samkommunens navn
- hvilke kommuner som deltar i samkommunen, samt antall representanter deltakerne skal ha i samkommunestyret
- hvilken adresse samkommunen skal registreres på i enhetsregisteret
- hvilke oppgaver og avgjørelsesmyndighet som overføres til samkommunen
- tidspunkt for overføring av oppgavene og myndigheten
- deltakerkommunenes innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor samkommunen
- deltakerkommunenes eier- og ansvarsandel i samkommunen
- Hvordan plikten til å dekke eventuelt underskudd skal fordeles mellom deltakerne
- Underretning til deltakerne om vedtak som treffes i samkommunen
- Informasjon fra samkommunen til deltakerne for at de skal kunne ivareta rapportering etter KOSTRA
- Uttreden fra og oppløsning av samarbeidet
- Andre forhold som kommunene finner aktuelle

Det foreslås at det i loven fastsettes en oppsigelsestid på minst ett år for kommunene for å kunne tre ut av samarbeidet. Dette fordi en uttreden presumptivt vil kunne medføre betydelige konsekvenser både for samkommunen selv, for deltakerkommunene, for de ansatte i samkommunen og innbyggerne i deltakerkommunene. Det er for eksempel grunn til å anta at det vil ta noe tid for den kommunen som trer ut av samarbeidet å etablere et tilfredsstillende tilbud i egen regi på de områder som ligger til samkommunen. Det kan være gode grunner for å avtale bindingstid utover oppsigelsestiden på ett år, jf. at samarbeidet bør være forpliktende. Departementet gir uttrykk for at deltakerne derfor bør vurdere om det kan være hensiktsmessig med en lengre frist for å varsle uttreden enn den lovbestemte. Om oppsigelsesfristen er satt til et lenger tidsrom enn ett år, skal dette framgå av. De foreslås videre at deltakerkommunene skal kunne oppløse samkommunen dersom de er enige om dette.

KS-kommentar: KS-administrasjon slutter seg til KRDs forslag til nærmere regulering av samkommunen.

Nærmere om samkommunens økonomi mv.

En samkommune vil bli finansiert indirekte gjennom overføringer fra deltakerkommunene, eventuelt supplert med egne inntekter knyttet til samarbeidets virksomhet. Samkommuner vil få sitt økonomiske fundament fastlagt i samarbeidsavtalen. Det legges til grunn at kommuner som ønsker å samarbeide i form av en samkommune, skal ha frihet til selv å vurdere hvordan det økonomiske mellomværendet i et slikt samarbeid skal avtales nærmere. Siden en samkommune i hovedsak vil være finansiert ved overføringer fra deltakerkommunene, og at samkommunens økonomi og virksomhet vil kunne ha betydning for deltakerkommunenes økonomi, vil det som regel være nødvendig at den økonomiske planleggingen skjer i et samspill mellom deltakerkommunene og samkommunen.

Samkommunens organisering, det ubegrensede deltakeransvaret og de oppgaver som samkommunen først og fremst er innrettet for, innebærer at de samme hensyn som knytter seg til økonomiforvaltningen i kommuner, også gjør seg gjeldende for økonomiforvaltningen i en samkommune. Reglene i kommunelovens kapittel 8 og 9 om økonomiplan, årsbudsjett (realisme, balansekrav mv.), årsregnskap, rapportering og gjeldsforpliktelser m.m., bør derfor som et utgangspunkt også gjelde for samkommunen. Samtidig knytter det seg enkelte spesielle forhold ved samkommunemodellen som bør reguleres særskilt. Det foreslås derfor enkelte regler for samkommuner som kommer i tillegg til og som gjør unntak fra reglene i kommuneloven kapittel 8 og 9. Dette gjelder i hovedsak forslaget om at samkommunen ikke skal ha adgang til å ta opp lån med mindre dette er særskilt fastsatt i samarbeidsavtalen, og et generelt forbud mot at samkommunen stiller garanti for andres forpliktelser. Herunder foreslås det at samkommunens låneopptak skal godkjennes av fylkesmannen etter delegert myndighet fra departementet, dersom en av deltakerkommunene er registrert i ROBEK og selv er underlagt ordningen med statlig lånegodkjenning. I tillegg foreslås det en lovfestet plikt for deltakerkommunene til å dekke underskudd i samkommunen.

KS-kommentar: Etablering av samkommuner på økonomisk krevende fagområder som helse/omsorg vil være en utfordring for kommuner som har ulikt økonomisk utgangspunkt. En kommune har eksempelvis har store låneopptak på sykehjem, mens andre kommuner ikke har lån. Slike forhold må vurderes ved utforming av samarbeidsavtaler.

Klage, kontroll og tilsyn med samkommunens vedtak og virksomhet

Når samkommuner tildeles kompetanse til å utøve myndighet som normalt ligger til kommunene, må innbyggernes rettssikkerhet ivaretas. De foreslåtte klageordningene følger derfor stort sett klagesystemet i kommunene. Det foreslås likevel enkelte tilpasninger i klagereglene for vedtak som er truffet av samkommunen.

KS-kommentar: KS-administrasjon slutter seg til KRDs forslag knyttet til klage, kontroll og tilsyn med samkommunens vedtak og virksomhet.

Samkommune som eier av aksjeselskaper, interkommunale selskaper mv.

Samkommunemodellen legger ikke opp til noen avgrensinger med hensyn til hvilke oppgaver deltakerkommunene kan legge til samkommunen, men modellen er utviklet for samarbeid mellom kommuner for å løse lovpålagte oppgaver. For mange av disse oppgavene kan det ikke sies å være full organisasjonsfrihet for kommunene i den forstand at virksomheten kan organiseres i selskaper. Det har sin begrunnelse i at selskapsformene bl.a. ikke ivaretar rettssikkerhet og folkevalgt styring i tiltrekkelig grad. Det kan selvfølgelig tenkes at de oppgaver som deltakerkommunene velger å legge til samkommunen er av mer drifts- og forretningsmessig preg, og at det av den grunn kan være hensiktsmessig at samkommunen kan eie selskaper sammen med private eller staten for å løse disse oppgavene. Departementet har likevel kommet til at det å åpne for at samkommunen skal kunne eie selskaper mv. bør avgrenses, og legger vekt på modellens formål og de demokratiske betenkelighetene dette kan reise. Det siktes da særlig til utfordringene med å utøve god selskapsstyring og selskapskontroll gjennom indirekte eierskap via en samkommune. Departementet ser imidlertid at det på enkelte sektorer kan være behov for en slik løsning. Spørsmålet blir da om dette bør løses i den enkelte særlov, slik at man åpner for samkommunen som eier av selskaper innenfor enkelte sektorer, og ikke som en generell ordning i kommuneloven. Dette kan for eksempel være aktuelt innenfor helsesektoren i forbindelse med oppfølging av samhandlingsreformen.

KS-kommentar: KS-administrasjon slutter seg til departementets vurderinger om at en samkommune som hovedregel ikke bør kunne delta i andre sammenslutninger, etablere stiftelser, eller delta i selskaper. Å tillate dette vil gi lange og dels utydelige styringslinjer.

Særlig om anskaffelsesregelverket

Når det gjelder regelverket for offentlige anskaffelser legger departementet til grunn at kommuner kan overføre oppgaver til en samkommune i egenregi der vilkårene for egenregi er oppfylt. Det vil si at overføring av oppgaver til samkommunen ikke vil føre til at regelverket om offentlige anskaffelser utløser anbudsplikt. Vilket er at kommunene må ha sterk kontroll med virksomheten (kontrollkriteriet), og omsetning av tjenester til andre enn eierne bare skjer i svært begrenset grad (omsetningskriteriet). Normalt vil disse vilkårene være oppfylt i en samkommune.

KS-kommentar: Departementet foreslår også at en samkommune skal kunne fungere som vertskommune for kommuner som ikke er deltaker i samarbeidet. For den kommune som ikke er deltaker i samkommunen vil anskaffelsesregelverket i utgangspunktet gjelde for slik overføring av oppgaver til en vertskommune. Dette kan innebære at det for tjenester som også tilbys i markedet kan være en begrenset adgang til å legge oppgaven til samkommunen uten å sette den ut på anbud. Dersom samkommunen tar oppdrag fra kommuner som ikke er deltaker i samkommunen kan dette også føre til at samkommunen mister sin egenregi-status dersom omsetningskriteriet er brutt. Dette er en problemstilling som gjelder ved mange former for interkommunalt samarbeid, og er ikke særegent for samarbeid i en samkommunemodell. Der det gjelder en tjeneste som tilbys i markedet, kan det imidlertid som følge av dette ligge begrensninger på muligheten for andre enn deltakerne til å bruke samkommunen som vertskommune. For offentlig myndighetsutøvelse oppstår ikke dette spørsmålet, ettersom myndighetsutøvelse uansett ikke er omfattet av anskaffelsesregelverket. Dette er spørsmål som er svært viktig for mange kommuner. Det forutsettes derfor at departementet sammen med FAD tilstreber å gjøre nødvendige avklaringer før endelig forslag fremmes.

Samkommune mellom kommuner og mellom fylkeskommuner

Som utgangspunkt er samkommunemodellen tilpasset samarbeid om lovpålagte oppgaver mellom kommuner og mellom fylkeskommuner. I dette ligger en avgrensning mot å opprette samkommuner som har deltakere fra både kommuner og fylkeskommuner. Det vises i denne sammenhengen til den foreslåtte begrensning om at deltakerne i en samkommune skal overføre like oppgaver både i art og omfang til en samkommune. Dette er ikke mulig når med ulike lovpålagte oppgaver går sammen i en samkommune. Dette vil likevel ikke være til hinder for at kommuner og fylkeskommuner kan samarbeide om mange oppgaver, for eksempel bygging og drift av skolebygg. Lovverket har da andre tilgjengelige samarbeidsformer, for eksempel interkommunale selskaper, aksjeselskaper eller samarbeid organisert som en felles styre etter kommuneloven § 27. Dette er samarbeidsmodeller for drifts- og forretningspregede områder, hvor kommuner og fylkeskommuner kan delta sammen. Som for andre interkommunale samarbeidsmodeller, åpnes det ikke for statlig eller privat deltakelse i en samkommune.

Departementet ser likevel at det på enkelte sektorer kan være hensiktsmessig at kommuner og fylkeskommuner løser lovpålagte oppgaver i et samarbeid. Det kan derfor være grunner som tilsier at kommuner og fylkeskommuner gis muligheter til å løse oppgaver i fellesskap i en samkommunemodell. Enkelte oppgaver vil kunne tjene på å bli sett i sammenheng, eksempelvis lovpålagte oppgaver innenfor opplæringsfeltet og innenfor samferdselsområdet. Departementet er derfor kommet til at man bør utrede nærmere om det på enkelte sektorområder likevel bør åpnes for at kommuner og fylkeskommuner skal kunne etablere en felles samkommune. Det vises i denne sammenheng til den foreslåtte begrensningen om at deltakerne i en samkommune skal legge like oppgaver, både i art og omfang til en samkommune, jf. punkt 3.5 over. Dette er et gjennomgående argument som er en viktig forutsetning for samkommunen. Begrunnelsen for dette er at det kan være problematisk at en kommune som har unnlatt å legge oppgave x inn i samkommunen, skal kunne være med å bestemme hvordan samkommunen skal løse oppgave x på vegne av de andre kommunene i samkommunen. Om kommuneloven generelt skulle åpne for en samkommune mellom kommuner og fylkeskommuner, vil jo nettopp kommunene være med å beslutte hvordan fylkeskommunen skal løse sine lovpålagte oppgaver og omvendt. Departementet ber om at høringsinstansene særlig gir tilbakemelding på om det innenfor enkelte sektorer kan være behov for samarbeid organisert som samkommune der både kommuner og fylkeskommuner deltar. En ordning som åpner for dette bør i tilfelle utredes nærmere i samarbeid med de aktuelle fagdepartementene, og bør vurderes konkret i forhold til den enkelte sektor. Det kan videre etter departementets syn, være hensiktsmessig at et samarbeid mellom både kommuner og fylkeskommuner prøves ut som forsøksordninger på noen sektorområder. Det kan da være aktuelt å prøve ut både vertskommunemodellen etter kommuneloven § 28 a flg., og samkommunemodellen, før man konkluderer i forhold til å åpne for slikt samarbeid i de aktuelle særlovene.

KS-kommentar: På areal- og transportområdet er det nødvendig med et godt samarbeid mellom kommuner og fylkeskommunen, samt gode beslutningsmekanismer for å løse grenseoverskridende utfordringer. Dette er særlig aktuelt i byområder der fylkeskommunenes ansvar for kollektivtransport bør ses i sammenheng med kommunenes ansvar for planlegging, utbyggingsmønster og parkering. Eventuelle samkommuner mellom fylkeskommuner og kommuner må komme som et supplement til samkommuner mellom kommuner, slik at dette ikke avgrenser en kommunes mulighet til også å velge samkommune med sine nabokommuner. Vi er likevel i tvil om det skal åpnes for samkommune på dette eller andre felt, der både kommuner og fylkeskommuner er deltakere. En videre utredning kan bedre avklare spørsmålet.

Samkommunemodellen må ta utgangspunkt i generalistkommune-prinsippet og helhetlige løsninger, og ikke være et redskap for ytterligere sektorisering.

Sigrun Vågeng

Helge Eide

10/40 Robust oppgaveløsning i kommunene - mer forpliktende interkommunalt samarbeid

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	02.06.2010	10/40

Forslag til vedtak

KS viser til at et stort flertall av norske kommuner gjennom prosjektet Framtidens kommunestruktur (20003-2005) gav uttrykk for at dagens kommunestruktur var utilfredsstillende, og ønsket et mer forpliktende interkommunalt samarbeid, eller å vurdere kommunesammenslåing.

KS viser til at det er eksempler på utviklingstrekk som vil skape utfordringer for å kunne sikre kommunale velferdstjenester av høy kvalitet i årene framover:

- Endret demografi og økte forventninger fra innbyggerne presser budsjetttrammene
- Mange kommuner strever med å sikre seg egnet spesialkompetanse og beholde personer i nøkkelposisjoner
- Innen mange tjenesteområder vil krav til et minimum størrelse på fagmiljø være en viktig forutsetning for tilstrekkelig høy kvalitet på tjenestene
- Den planlagte samhandlingsreformen vil kreve forpliktende samarbeidsløsninger mellom kommuner dersom det skal være mulig å overføre oppgaver fra spesialisthelsetjenesten til kommunehelsetjenesten.

En nylig framlagt rapport viser at statlig styring har økt de siste årene. Mye tyder på at både statens og innbyggernes forventninger til kommunenes leveranser øker, og at sviktende kvalitet fører til økt statlig styring. Kommunesektorens eget svar må være økt kvalitet og robusthet i oppgaveløsningen, som grunnlag for et sterkt lokalt selvstyre. Løsningene må ta utgangspunkt i generalistkommune-prinsippet.

Undersøkelser viser at det stort potensial for å øke effektivitet og kvalitet i kommunenes oppgaveløsning gjennom mer omfattende og helhetlig interkommunalt samarbeid. Erfaringer, bl.a. i forsøk med samkommunemodellen, tyder også på at mer forpliktende samarbeidsløsninger gir høyere kvalitet og mer synlige resultater enn mer uforpliktende samarbeidsløsninger. Samtidig gir omfattende interkommunalt samarbeid styringsutfordringer ved at en og samme kommune er involvert i en lang rekke ulike interkommunale samarbeidsløsninger.

KS mener at kommunene selv bør kunne velge om interkommunalt samarbeid eller kommunesammenslåing er den beste løsningen på utfordringene.

For at medlemmene skal kunne ta gode strategiske veivalg for utvikling av helhetlige og robuste interkommunale samarbeid, eller alternativt kommunesammenslåing, vil KS tilby medlemmer som etterspør det, verktøy og kompetanse til støtte for deres arbeid.

Saksframstilling

I prosjektet Framtidens kommunestruktur, som varte fra 2003 til 2005, inngikk KS og regjeringen et samarbeid hvor kommunene ble utfordret til å debattere kommunestruktur og interkommunalt samarbeid som alternativ til inndelingsendringer. Etter omfattende prosesser i alle deler av landet, var det bare 25% av kommunene som mente at dagens kommunestruktur er tilfredsstillende, 54% ønsket å styrke det interkommunale samarbeidet gjennom mer forpliktende løsninger, mens 21% ønsket å utrede sammenslutning. Det innebærer at 75% av kommunene så for seg andre inndelingsalternativer eller samarbeidsmønstre i framtiden.

Samhandlingsreformen

Samhandlingsreformen vil kreve robuste samarbeidsløsninger. Regjeringen angir to måter å håndtere de nye oppgavene og ansvaret som følger av reformen: enten gjennom vertskommunesamarbeid eller gjennom en samkommune-løsning.

Samkommune

Regjeringens høringsnotat om samkommunemodellen: se egen sak til hovedstyret.

Utfordringsbildet (NIBR 2008)

- Velferdsutfordringen
- Arbeidskraftutfordringen
- Kompetanseutfordringen
- Økonomiutfordringen
- Utviklingsutfordringen
- Generalistkommuneutfordringen
- Demokratiutfordringen

Erfaringer med interkommunalt samarbeid og regionråd

NIVI Analyse AS har gjennom flere oppdrag for KS og andre oppdragsgivere kartlagt status for interkommunalt samarbeid og samarbeid gjennom regionråd.

NIVI har gjennomført to totalkartlegginger av interkommunalt samarbeid i hhv Nord-Trøndelag (2008) og Sør-Trøndelag (2009). Våren 2010 gjennomfører NIVI en tilsvarende totalkartlegging av Nordland. NIVI har gjennomført en landsomfattende kartlegging av regionråd i 2007 og en følgeevaluering av fire regionråd i perioden 2007-2009 (Kongsbergregionen, Knutepunkt Sørlandet, Salten Regionråd og Vest-Finnmark Regionråd).

Undersøkelsene er oppsummert i NIVI-notat 2010:3, som er utarbeidet for KS. Noen av de viktigste funnene gjengis her:

Status regionråd:

Regionrådene er en landsdekkende struktur som normalt ivaretar minst tre roller:

- Generell interessepolitikk og samordning av løpende saker
- Regional utvikling
- Initiering av interkommunalt samarbeid på konkrete sektorområder

I NIVIs landsomfattende kartlegging fra 2007 ble det registrert 69 regionråd i landet. Bare 14 av landets 431 kommuner var ikke medlemmer i regionråd. Med regionråd menes politiske samarbeidsorganer mellom kommuner, som er formalisert med egne vedtekter og som har et bredt arbeidsfelt (ikke rene sektorpolitiske organer).

Om regionrådene vet vi i hovedsak følgende:

- Regionrådene er svært ulike som geografiske regioner. Det gjelder målt i folketall, areal, antall kommuner og ikke minst deres indre geografisk struktur, herunder grad av sammenfall med grenser for felles bolig- og arbeidsmarkedsområder. Regionrådene er ofte grenseoverskridende i forhold til fylkesgrensene og flere kommuner kan være dobbeltmedlemmer i to regionråd. I landet finner vi eksempler på regionråd som sammenfaller med felles bolig- og arbeidsmarkedsområder og sterke identitetsregioner, med det er ikke det mest vanlige. Dagens regionrådsstruktur gjenspeiler mange steder en praktisk og fleksibel kommunemobilisering, hvor regionen kan være egnet til felles interessepolitikk, men samtidig dårlig tilpasset samarbeid om velferdspolitiske oppgaver som ofte vil kreve en subregional tilnærming.
- Nærmere halvparten av regionrådene har kommunelovens §27 som lovgrunnlag, nær 40 prosent er basert på skriftlig avtale uten lovhenviing, mens 10% er organisert som interkommunale selskaper. Lovgrunnlaget gjenspeiler at regionrådene er konsensusorganer uten beslutningsmyndighet over egne oppgaver.
- I regionrådet deltar som regel enten kun ordførere eller også opposisjonsledere med stemmerett. 3 av 4 regionråd i landet har en ren ordfører- eller en ordfører/opposisjonsmodell som grunnlag for representasjonen fra kommunene. Regionrådene er normalt ikke sammensatt etter demokratiske representasjonsprinsipper der det tas hensyn til kommunistørrelse og partirepresentasjon i kommunestyrene. Noen få unntak fra dette finnes. Også den politiske organiseringen av dagens regionråd gjenspeiler deres rolle som konsensusorganer med begrenset selvstendig oppgaveansvar.
- De politiske lederne i regionrådet framhever manglende samarbeidsvilje og liten beslutningseffektivitet som de viktigste svakhetene ved regionrådet. Sekretariatslederne framhever også fordelingskonflikter, styringsproblemer og manglende finansiering som viktige utfordringer. En stor andel av de politiske lederne og sekretariatslederne mener det er behov for endringer i viktige forhold som påvirker regionrådets oppgaver, beslutningsmyndighet, finansiering og organisering.
- Sterkest integrasjon i oppgaveløsningen finner vi blant regionråd som er geografisk funksjonelle og som har relativt få medlemskommuner. Dette ser i særlig grad ut til å gjelde samarbeidet om administrasjon og tjenesteproduksjon. I storbyene og andre større tettstedsområder kjenner vi svært få eksempler på helhetlige samarbeidsstrategier med bakgrunn i sterke regionråd og omstillingsvillige kommuner. Knutepunkt Sørlandet har trolig kommet lengst i analyser og utredninger av samordningsbehov og samarbeidsmuligheter innenfor den funksjonelle byregionen.

Fra den pågående kartleggingen av interkommunalt samarbeid i Nordland, finnes eksempler på regionråd som har flere og mer tyngre formelle roller sammenliknet med hva som vanlig i Sør-Norge. Det skyldes dels at alle regionrådene i Nordland forvalter betydelige regionale utviklingsmidler som er desentralisert fra Nordland fylkeskommune.

I tillegg til regionrådenes nye utvillingsrolle og forvaltningsrolle i regionalpolitikken, finner vi også andre trekk som bidrar til formalisering av regionrådene. Det skyldes at regionrådet

eller regionrådets samarbeidsutvalg opptrer som politiske styreorganer for en rekke formaliserte samarbeidsordninger.

Interkommunalt samarbeid

I samarbeid med fylkesmennene, kommunene og KS (inkl. fylkeskommunen i Sør-Trøndelag) har NIVI gjennomført totalkartlegginger av interkommunalt samarbeid i Nord-Trøndelag (2008) og Sør-Trøndelag (2009). Begge kartleggingene er gjennomført med utgangspunkt i konkrete definisjoner og det er brukt store ressurser på oppfølging av regionrådene og hver enkelt kommune i de respektive fylkene. Med interkommunalt samarbeid forstås formalisert samarbeid, herunder dels alle former for samarbeid med organisatorisk overbygning (KL §27-styrer, IKS, AS etc.), dels avtalebasert samarbeid i form av administrative vertskommuneløsninger og ordinært kjøp og salg av tjenester.

I både Nord- og Sør-Trøndelag er det gjort vurderinger av årsaker til at noen kommuner og regionråd lykkes bedre med å få i stand interkommunalt samarbeid enn andre.

Gjennomgangen tyder på at årsaksmønsteret er komplekst og variabelt fra område til område. Blant viktige forklaringsfaktorer kan det pekes på følgende:

- Et utbredt holdning om at ”vi skal klare oss selv” i mange kommuner, gjerne bygd på betydelig økonomisk handlefrihet og en retorikk om høy subjektiv tjenestekvalitet og overdrevne forestillinger om lokal kompetanse og mestringsevne.
- Lange tradisjoner for lokal konkurranse, som ofte betyr at forsøk på samarbeid ender ut i fordelingskonflikter og strid om lokalisering. Utgangspunktet i noen kommuner kan være et direkte dårlig klima mellom ledere/ansatte i nabokommuner, mens innbyggere og næringsliv i de samme kommuner kan være positive til samarbeid.
- Mangel på kunnskaper om muligheter for gevinstrealisering og interkommunal organisering. Det gjelder særlig i kommunestyrene, men også blant rådmenn, sektorsjefer og andre. Også mellom regionråd observeres ulikheter i kunnskapsnivå og i noen ganske lukkede kulturer i forhold til hva man gjør og ikke gjør, holdninger til omstilling, ulike typer løsninger etc.
- Manglende infrastruktur for samarbeid, særlig knyttet til manglende samordning av IKT-løsninger som er en avgjørende forutsetning for forpliktende samarbeid på de fleste sektorområder
- Opplevelser av at interkommunalt samarbeid er komplisert og bidrar til fragmentering av forvaltningen og nedbygging av egen kommune.
- Manglende lokal og regional ledelse for å få til samarbeid, ofte som følge av høyst ulike holdninger til interkommunalt samarbeid som strategi for å løse oppgaver.
- Lite samarbeidsorienterte senterkommune og store kommuner, som ikke ser det som sin rolle å løse utfordringer i omegnskommunene eller som kan mene at kommunesammenslutning er en bedre løsning
- Manglende eksternt omstillingstrykk på kommunene og svak samordning av signaler om behovet for mer forpliktende samarbeid fra regionale og statlige aktører.
- Manglende fyrtårn og gode nasjonale eksempler på velfungerende interkommunalt samarbeid
- Ulik evne til å organisere gode lokale prosesser, herunder mobilisere fagkompetanse på interkommunalt samarbeid

- I Sør-Trøndelag er det foretatt egne kartlegginger av forholdet mellom regionrådene og fylkeskommunen. Det konkluderes med behov for økt samordning på bakgrunn av at fylkeskommunen opptrer med en egen regioninndeling på tvers av regionrådsstrukturen og egne geografiske utviklingsprogrammer med særorganisering av regionale utviklingsoppgaver.

Erfaring med forsøkene med samkommuner

Landets to eneste samkommuner er etablert i Nord-Trøndelag. Innherred samkommune mellom Levanger og Verdal ble etablert i 2004 og har fått forlenget forsøksperiode ut 2011. Midtre Namdal samkommune ble etablert i 2009 og har en godkjent forsøksperiode fram til 2013.

Det skal kort nevnes at erfaringene med de to samkommunene er positive, til dels svært positive på flere viktige områder. Det er bl.a. dokumentert gjennom forskningsbaserte evalueringer og konsulentgjennomganger. Gevinstene knytter seg til økt kompetanse og bedre kvalitet på tjenestene, politisk styring og demokratisk forankring av det løpende samarbeidet og ikke minst effektivitet i form av bedre ressursbruk og betydelig økonomisk innsparing. Innherred samkommune har i sin årsrapport for 2009 pekt på meget positive resultater på en rekke områder og bl.a. en dokumentert økonomisk innsparing på 21 mill kr i løpet av de 6 årene forsøket har pågått. Beregningene er eksklusive samarbeidet innenfor IKT og de samlede økonomiske innsparingene antas å ligge på ca 30 mill kr gjennom forsøksperioden. I 2009 ble det et meget godt resultat for samkommunen med et mindreforbruk av ressurser i forhold til budsjett på de fleste samarbeidsområder (2,9 mill kr). Samkommunen har hatt god framdrift i videreutvikling av samarbeidet på nye områder og kan vise til lave prosesskostnader og høy beslutningseffektivitet. Samkommuneforsøket har medført at Levanger og Verdal etter all sannsynlighet er de eneste kommunene i landet som har etablert et politisk styrt og forpliktende samarbeid om flere tunge og viktige kjernefunksjoner i de to kommunene. Det gjelder bl.a. felles kommuneplanprosess og et felles system for plan- og byggesaksbehandling. Det gjelder også samarbeid om alle lovpålagte kvalitetssystemer og flere andre funksjoner.

Midtre Namdal samkommune (MNS) kan også vise til gode resultater på en rekke områder, både i forhold til kompetanse, kvalitet og økonomi. Samarbeidet er i rask utvikling og det er nylig vedtatt utvidelser av forsøket som også gjør disse fire kommunene til nasjonale pionerer innenfor interkommunalt samarbeid. Det skyldes bl.a. at samkommunen nylig har fått ansvar for hele den kommunale sosialtjenesten som samtidig skal samordnes med NAV i en helhetlig regional modell. MNS har også vedtatt en regional satsting på samfunnssikkerhet og beredskap som del av samkommunen og det er utviklet en helhetlig helsemodell som svar på samhandlingsreformen, der samkommunen får en sentral rolle. MNS har også ansvar for en felles miljø- og landbrukstjeneste, felles barnevern, felles utviklingskontor koplet opp mot samkommunen som næringspolitisk organ, med tillegg av flere andre samkommunale funksjoner. MNS har tatt initiativ til bedre samordning og endret arbeidsfordeling i forhold til fylkeskommunen innenfor skoleutvikling, infrastruktur/samferdsel, folkehelse og nærings- og regionalpolitikk.

Oppsummering av dagens samarbeid (NIVI)

NIVIs kartlegginger av regionråd og etablerte samarbeidsordninger mellom kommune, kan sammenfattes i følgende punkter:

- Dagens samarbeid om lovpålagte tjenester innenfor kommunale kjerneområder framstår som svakt utviklet på samtlige viktige sektorområder. Det gjelder særlig helse- og

sosialsektoren og oppvekstsektoren, men også delvis teknisk sektor hvor bl.a. plan og byggesak og viktige deler av miljøvernet inngår.

- Dagens samarbeid berører kun noen få prosent av samlede kommunale oppgaveløsningen. Erfaringer med etablerte ordninger er i hovedsak gode og tilsier at det er stor sannsynlighet for at utvidet samarbeid vil lede til bedre tjenester for innbyggerne og bedre ressursbruk i kommunene. Kartleggingene tyder på at mer samarbeid vil være en viktig og riktig strategi i alle deler av landet, både by og land, og uansett andre mulige langsiktige løsningsstrategier.
- De fleste regionråd framstår som utviklingsorganer med moderat eller lite fokus på administrasjon og tjenesteproduksjon. Mange er lite funksjonelle for helhetlig samarbeid og det vil kreves nyorientering og mer formalisering dersom regionrådene skal svare på sentrale utfordringer.
- De to samkommunene kan vise til raskere framdrift og bedre resultater enn de fleste regionråd. Gjennom samkommunene er det etablert et fast system for forpliktende samarbeid om både frivillige og lovpålagte oppgaver, underlagt normal politisk og administrativ styring. Tilsvarende savnes i de fleste regionråd som arbeider etter andre og mer hybridpregede prinsipper.
- Årsakene til varierende framdrift i det interkommunale samarbeidet har sammenheng med flere faktorer. Som viktige årsaker pekes det bl.a. på manglende holdninger og kunnskaper i kommunene, manglende utbygging av infrastruktur for samarbeid (IKT) og svak og ofte motstridende kommunikasjon om interkommunalt samarbeid fra regionale og statlige aktører. Ulik lokal evne til å organisere gode prosesser og mobilisere fagkompetanse på interkommunalt samarbeid antas også å være viktig.
- Med få unntak foregår dagens samarbeid etter en tradisjonell styringsmodell med regionråd uten beslutningsmyndighet og egne styringsorganer for den enkelte samarbeidsordning. Dette bidrar til fragmentering og en lite oversiktlig forvaltning for kommunene og innbyggerne. Den tradisjonelle styringsmodellen innebærer også en svak organisering av den politiske og administrative styringen av samarbeidet.

Pågående prosess i Sør-Trøndelag

Fylkesmøtet KS i Sør-Trøndelag vedtok i november 2009 i forbindelse med uttalelse vedr. samhandlingsreformen, at kommunene inntar en offensiv holdning for å konkretisere framtidige kommunale helseoppgaver. Fylkesmøtet mente det var behov for en viss samordning, slik at alle kommuner i fylket gis mulighet til å delta i felles prosesser for å avklare framtidig organisering av sine helsetjenester. Det er i ettertid nedsatt ei fylkesgruppe for samhandlingsreformen/kommunesamarbeid med deltakelse fra KS, fylkesmannen, fylkeskommunen og St. Olavs hospital. Denne gruppa utfordret kommunene i Sør-Trøndelag om å drøfte utvikling av mer forpliktende kommunesamarbeid med utgangspunkt i den varslede samhandlingsreformen, Innen 1. juli 2010 skal kommunene ha forankret sin egen strategi for kommunesamarbeid og ha klarlagt hvilke kommuner/kommunegrupper de ønsker å utrede helsereformen sammen med.

Som utgangspunkt for prosessen lokalt og regionalt, har fylkesgruppa laget et *utfordringsnotat* og gjennom dette spisset noen viktige spørsmål til drøfting, samt utarbeidet et kunnskapsgrunnlag vedr. status, utfordringer og veivalg. Prosessen har fått et langt bredere oppgaveperspektiv enn helse, selv om dette var utgangspunktet. I tillegg til fylkesgruppa finns et sekretariat som støtter prosessene.

10/41 Et aktivt og godt kommunalt eierskap - viktig for kommunesektorens omdømme

Saksgang	Møtedato	Saknr
Rådmannsutvalget	25.05.2010	10/12
Hovedstyret	02.06.2010	10/41

Forslag til vedtak

KS mener at et aktivt eierskap er en nødvendighet for kommunesektorens omdømme og for en god forvaltning av fellesskapets verdier. Å være aktiv eier innebærer å formalisere og sikre et selskapsrettslig og politisk samspill mellom selskapene og eierne. Et aktivt og profesjonelt eierskap gir selskapene mer forutsigbarhet.

KS mener at alle kommuner også bør utarbeide en Eiermelding for politisk behandling, som skal sikre nødvendig grunnlag for styring og bidra til å vurdere måloppnåelse for kommunens eierskap. Eierstyring bør være en del av opplæringen for de folkevalgte.

Et aktivt og godt eierskap krever bevissthet omkring de ulike rollene kommunen, styret og de folkevalgte som eiere har. KS anbefaler å unngå situasjoner der kommunestyrets medlemmer jevnlig må vurderes i forhold til forvaltningslovens regler om habilitet når selskaper og kommunalt eierskap blir behandlet. Kommunestyret bør derfor kritisk vurdere bruken av ledende politikere, spesielt ordføreren, i selskapsstyrer.

KS forutsetter at kommuner og fylkeskommuner følger ESAs retningslinjer om å anvende åpen budrunde eller uavhengig vurdering ved salg av kommunal eiendom og bygninger, og at eiendommene selges/overføres til en faglig og nøytralt anslått markedsverdi.

Samarbeid mellom kommuner og private aktører gjennom selskapsdannelser og/eller avtaler om salg/kjøp av eiendom kan skape utfordringer. KS mener det er viktig at fellesskapets verdier i slike tilfeller vernes i et langsiktig perspektiv gjennom gode avtaler, og at gråsoner vedrørende ansvar og roller mellom kommunen og private aktører unngås. Det bør så langt det er mulig være åpenhet og diskusjon i kommunestyre/fylkesting eller i underliggende politisk organ som har fått delegert vedtakskompetanse, i forkant av at avtaler blir inngått. Det er viktig at kommunene benytter seg av god kompetanse ved kontraktsinngåelser. Det må kritisk vurderes om kommunen har tilstrekkelig intern juridisk kompetanse, eller om ekstern juridisk kompetanse skal innhentes i forbindelse med avtaleinngåelse.

KS mener selskapskontroll er et viktig redskap for et godt eierskap og henstiller til kontrollutvalgene å være bevisst dette ansvaret.

Saksframstilling

KS har lenge hatt kommunalt eierskap på dagsorden, blant annet gjennom etableringen av KS Eierforum. Temaet har blitt ytterligere aktualisert den siste tiden blant annet gjennom en serie om kommunereformen i form av eiendomsforvaltning i Aftenposten.

Det har vært en jevn økning i antall selskaper i kommune-Norge og tall fra foretaksregisteret bekrefter at denne trenden fortsetter. I 2009 var det registrert 2617 kommunale selskaper (selskaper med over 50 % kommunal eierandel). Disse sysselsetter til sammen nærmere 50 000 personer og hadde i 2009 en omsetning på nesten 100 mrd kroner. Kommunale selskap i en eller annen variant har blitt et vanlig fenomen i nesten alle kommuner.

Styring og kontroll med kommunale selskaper

Når kommuner i økende grad skiller ut virksomhet i selskaper og foretak innebærer det at den politiske styringslinjen endrer karakter. Et aktivt eierskap er derfor grunnleggende for en best mulig lokalpolitisk forvaltning av de samlede verdier og har direkte konsekvenser for selskapene, deres disponeringer og deres markedsposisjon. Samtidig gir et aktivt eierskap viktige signaler til omverden og styrker kommunens/fylkeskommunens omdømme.

Eierskapsmelding er et overordnet politisk styringsdokument for virksomhet som er lagt til et annet rettssubjekt, eget styre eller interkommunalt organ. En undersøkelse gjennomført av KS i mars 2009, og oppsummert og analysert av Telemarksforskning, viser at kun ca. 20 % av kommunene¹ hadde behandlet en overordnet eierskapsmelding for den samlede selskapsporteføljen i kommunen. Den samme undersøkelsen viser at 44 % har politisk behandlet eierskapsstrategier for enkeltelskap.

En eiermelding vil sikre nødvendig styringssignaler til selskapene og tydeliggjøre lokalpolitikernes ansvar. Det vil bidra til å skaffe til veie en oversikt over kommunens samlede virksomhet, det vil gi de folkevalgte en mulighet til å sette seg inn i de juridiske styringsmulighetene som ligger i de ulike selskapsformene og det vil bidra til mer åpenhet overfor omverden i forhold til den samlede kommunale virksomhet.

Gjennom en eierskapsmelding kan kommunene også gi mer overordnede styringssignaler til selskapsstyrene, f eks politiske målsettinger knyttet til miljø, likestilling, åpenhet og etikk. Kommunestyrene skal ikke gjennom eierskapsmeldingen delta i styre selskapene, men bidra til å sikre samhandling og kommunikasjon mellom eierorgan og kommunestyret overfor selskapene og omverdene.

Eiermeldinger kan følges av strategier for de enkelte selskap. Eierstrategi er en måte å sikre forankring, styring og nødvendig kontroll av de enkelte selskapene og samarbeidstiltak.

Studier² har vist folkevalgte fortsatt har en liten eller manglende kompetanse knyttet til de juridiske eierstyringsmulighetene som ligger i og mellom de ulike juridiske rammeverkene. Opplæring av folkevalgte i de ulike aspektene knyttet til eierstyring av utskilt virksomhet er en løsning for å styrke de folkevalgtes kompetanse.

Utskillelse i selskap medfører også en endring i arbeidsgivertilhørighet for de ansatte. De ansatte vil ikke lenger være en del av kommunens lønns- og avtaleforhold. Mange selskaper

¹ Svarprosent 57 % av alle kommuner i Norge. Undersøkelsen ble sendt til rådmennene.

² Nordlandsforskning, NF-rapport nr.18/2006

fortsetter å bruke det kommunale avtaleverket uten å ha et partsforhold i det. Det blir en utfordring ved eventuell konflikt eller det vil være behov for juridisk eller forhandlingsmessig bistand.

Utskillelse i selskap medfører at konkurranseregelverket i EØS, spesielt regelverket om offentlig støtte, får betydning for hvordan kommunale oppgaver kan løses.

Roller og habilitet

Generalforsamlingen eller representantskapet er eierorgan og øverste myndighet for selskapene. Styrene rapporterer direkte til eierorganet. Det er vanlig i de fleste kommuner at rekruttering til styrene skjer gjennom at partiene nominerer og utnevner styremedlemmer som en del av konstitueringen etter valget.

Styrenes rolle er å ivareta bedriftens interesser på best mulig måte i henhold til selskapets formål. Det er eier gjennom generalforsamling/representantskap sitt ansvar å sørge for at styret sammensettes og gis de nødvendige styringsrammene for å utøve sitt virke som et profesjonelt organ. Et styreverv er et personlig verv. Det betyr at man som styremedlem ikke representerer verken partier, kommunen eller andre interessenter men ivaretar selskapets interesser på best mulig måte.

Det har vært og er mye debatt om hvorvidt utnevnelser av styreverv skal være politisk styrte prosesser eller ikke, og hvem som egentlig skal sitte i styrene. Debatten går på om styrene kun skal være ”profesjonelle” eller om politikere skal sitte i styrene på vegne av kommunen.

Samtidig har det vist seg at i styrene spiller partitilhørighet en liten rolle. Det styrene ofte kan etterlyse er kompetanse.

Det er opp til hvert enkelt eierorgan (kommunestyre, representantskap/generalforsamling) å avgjøre hvilken type kompetanse et styre skal ha. Deltakelse fra folkevalgte i selskapsstyrene skaper i den del tilfeller habilitetsproblemer.

At en person er inhabil innebærer at vedkommende ikke kan tilrettelegge saksgrunnlaget eller treffe avgjørelser i en sak. Loven fastslår at en person er inhabil når han leder eller har en ledende stilling, er medlem av styret eller bedriftsforsamling, for et selskap som er part i saken og ikke helt ut eies av stat eller kommuner, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken. I juni 2009 skjerpet Stortinget inn reglene for habilitet.

Forvaltningslovens § 6 fastslår at ingen kommunalt ansatte eller folkevalgte skal håndtere saker i kommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem, også der selskapene er fullt ut offentlig eide. Regelverket vil tre i kraft fra 1. november 2011.

Det er allikevel viktig å understreke at politisk deltakelse i styrene generelt er tillatt og at politisk kompetanse i mange virksomheter er viktig for selskapsstyrene. Politikere som har eller har hatt styreverv har også en høyere generell interesse og kunnskap om selskapene og eierstyring og bidrar på denne måten med viktig kompetanse i kommunestyret og deres ansvar.

Fra 1. januar 2010 kan ikke administrasjonssjefen, dennes stedfortreder og medlem av kommuneråd og fylkesråd velges til styret i kommunale foretak. Daglig leder er heller ikke valgbar til styret i det selskap han/hun er daglig leder for. Noe av bakgrunnen for

lovendringen er å styrke administrasjonssjefens kontroll med kommunale foretak. I de tilfellene hvor lovendringen medfører at et styremedlem ikke lenger kan sitte i styret for et kommunalt foretak, foretas nyvalg av styret.

Samarbeid med private aktører - kommunen som markedsinvestor

Det har de senere årene også vært en vekst av aksjeselskaper som er opprettet i samarbeid mellom kommunen og private aktører. Dette kan gi ulike utfordringer for kommunen. Kommuner forvalter fellesskapets verdier, på vegne av innbyggerne. Dette krever åpenhet og innsyn. Ved inngåelse av samarbeid med private aktører kan det by på utfordringer i å opprettholde åpenhet og fokus på fellesskapets verdier, i møte med private aktørers naturlige fokus på profitt.

I selskaper hvor det offentlige eier sammen med private aktører blir sakene ofte unndratt offentlighet. En endring i offentlighetsloven (§2) har medført at i selskaper hvor det offentlige eierskapet er mer enn 50 % kan som hovedregel ikke saker unndras offentlighet. Det er imidlertid en oppfordring til meroffentlighet og åpenhet som prinsipp også i tilfeller hvor en slik deling av eierskap ikke er tilfelle for å skape mer åpne og transparente prosesser.

For mange kommuner kan det også være vanskelig å håndtere hvordan samarbeidsavtaler med private aktører bør inngås. Kommunene har ofte ikke den samme erfaring eller kompetanse på slike avtaler som det private aktører har.

Salg av offentlig eiendom

Salg av offentlig eiendom og bygninger er normalt basert på gjensidig avtale mellom selger og kjøper. Dersom salg av offentlig eiendom skjer til underpris, vil det være en økonomisk fordel for kjøperen, som kan innebære offentlig støtte som er ulovlig etter EØS-avtalen.. Vurderingstemaet er derfor om kjøpspris og eiendomsverdi tilsvarer hverandre, dvs. om salget har skjedd til markedspris.

ESA har utarbeidet retningslinjer for "State aid elements in sales of land and buildings by public authorities. ESAs retningslinjer angir to alternative prosedyrer, som begge sikrer at eiendommen anses solgt til markedspris. Når det offentlige følger én av disse to prosedyrene, er det ikke nødvendig å notifisere salget til ESA på forhånd. KS utarbeidet i 2006 en veileder om offentlig støtte regelverket og i 2010 et kortere faktaark.

Åpen budrunde

Den ene framgangsmåten som vil utelukke støtte, er å selge eiendommen/bygningen gjennom en budrunde. En budrunde som er åpen og *uforbeholden, sammenlignbar med en auksjon* og tilstrekkelig utlyst og kunngjort, anses per definisjon å sikre at salget skjer til markedspris. At budrunden er uforbeholden betyr at selger ikke kan stille krav til hvem som kan kjøpe eiendommen. Budrunden må være åpen for alle potensielle kjøpere, uavhengig av virksomhet.

Uavhengig vurdering av markedsverdien

Den andre framgangsmåten som vil utelukke støtte, er å innhente en ekstra vurdering av markedsverdien til eiendommen/bygningen fra en kvalifisert/uavhengig ekspert. Retningslinjene krever at en slik markedsverditakst innhentes *før* salgsforhandlingene med potensiell(e) kjøper(e) begynner.

Taksten skal være basert på *allment aksepterte markedsindikatorer og verdisettingsstandarder*, og vil angi minstepris eiendommen kan selges for. Hvis det

innhentes to eller flere takster, og disse spriker, må selger vurdere hvilke(n) av takstene som antas å gi best uttrykk for markedsverdien. Det er ikke gitt at markedsverdien er et gjennomsnitt av de innhentede takstene.

Hvis det er klart at selger ikke får solgt eiendommen til takst, kan prisen nedjusteres med inntil 5 % uten å komme i konflikt med reglene.

Etikk og kontroll

Kommunestyret har både et tilsyns- og kontrollansvar for å sikre at kommunen når sine mål, at regelverket etterleves og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollutvalget skal på kommunestyrets vegne påse at det føres kontroll med kommunens eierinteresser og har derfor en spesielt viktig rolle i eierstyringen.

Kommunenes selskaper har en samlet omsetning på 100 mrd kroner. En undersøkelse gjort av Nordlandsforskning i 2009³ på oppdrag for Egenkontrollutvalget nedsatt av KRD, viser at det i 2008 ble utført bare 0,4 selskapskontroller pr. kommune. Av de selskapene som ble kontrollert avdekker den samme rapporten blant annet at åtte av ti kommuner opplyser at det er vanlig eller svært vanlig at det mangler en klar strategi for hva kommunen vil med selskapet.

Adgangen til selskapskontroll kom først i 2004. Siden den gang har det vært en sterk økning av selskaper. Det kan være vanskelig å gjennomføre selskapskontroll uten at eierne har klare strategier for selskapene, da det mangler et grunnlag å måle selskapene mot.

Sigrun Vågeng

Helge Eide

10/42 Regnskapsrapport KS for første kvartal 2010

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	02.06.2010	10/42

Forslag til vedtak

Styret tar administrasjonens regnskapsrapport for første kvartal 2010 til orientering.

Saksframstilling

Kvartalsrapporten er bygd opp etter de fire hovedområdene Hovedstyret har definert for KS.

1. Interessearbeidet.
2. Arbeidsgivervirksomheten.
3. Utviklingsarbeidet og satsingene.
4. Medlemsorganisasjonen og konsernet.

1: Interessearbeidet

³ Nordlandsforskning: *Forvaltningsrevisjon og selskapskontroll som verktøy i egenkontrollen i norske kommuner og fylkeskommuner*, NF-rapport 13/2009

Arbeidet for bærekraftige framtidige velferdstjenester er videreført blant annet gjennom å synliggjøre utfordringene i media, i form av brev om velferdskommisjon til statsministeren, finansministeren og partienes stortingsgrupper. Denne saken er drøftet i møte med finansministeren, seminar med finanskomiteen og Arbeiderpartiets velferdsgruppe. Møter er avtalt, både med Høyre, FrP og KrF's stortingsgrupper.

Det er avholdt eget seminar med Helse- og omsorgskomiteen og Kommunalkomiteen om samhandlingsreformen, og kommunenes syn på sin framtidige rolle som leverandør av helsetjenester der folk bor.

KS deltok i høring i kommunal- og forvaltningskomiteen om gjennomgang av særlovshjemler for statlig tilsyn med kommunene. Komiteen delte de synspunktene KS la fram på høring i komiteen; nemlig at statlig tilsyn skal avgrenses til kontroll med lovligheten av de pliktene kommunene er pålagt - ikke lokalpolitisk skjønnsutøvelse. Flertallet i komiteen ser behov for en videre utredning av KS' forslag om en egen tvisteløsningsordning mellom stat og kommune hva gjelder statlige tilsyn.

Konsultasjoner

I forbindelse med årets første konsultasjonsmøte, tok KS særskilt opp problemet med det økende, akkumulerte premieavviket. Avviket skyldes at de faktiske pensjonspremiene som kommunesektoren betaler overstiger de beregnede kostnadene som føres i regnskapene. Notat om saken ble oversendt KRD etter konsultasjonsmøtet.

I ovennevnte konsultasjonsmøte ble også økte kommunale kostnader knyttet til nye lovkrav om universell utforming tatt opp. Likeledes tok KS opp barnehagefinansieringen som vil være på dagsorden også til neste konsultasjonsmøte, forut for kommuneproposisjonen. Materialet fra konsultasjonsmøtene publiseres på nettsidene ks.no, og er også omtalt i Kommunal Rapport.

Styrke kommunenes interesser og handlingsfrihet:

KS deltar i en arbeidsgruppe sammen med Husbanken som ser på bedre utnyttelse av de boligsosiale virkemidlene.

KS har i møter gitt innspill til departementets arbeid med ny forskrift om kommunenes finansiering av private barnehager. Det er tatt initiativ for en tydeligere ansvars- og rollefordeling mellom statlig og kommunalt barnevern. Innspill er gitt fra Rådmannsutvalget, flere av fylkesstyrene og storbynettverket. Det samarbeides med Barne- og likestillingsdepartementet og direktoratet (BLD/Bufdir) om en veileder for inngåelse av samarbeidsavtaler mellom Bufetat/fagteam og barneverntjenesten i kommunen.

Arbeidet med kartlegging av kommunenes utgifter til flyktninger og asylsøkere er gjennomført, resultatene vil foreligge omkring 5. mai. Undersøkelsen av kommunenes utgifter til voksenopplæring er sluttført og kvalitetssikret. Arbeidet med å kartlegge vertskommuners utgifter til transittmottak ble avsluttet i januar.

KS følger opp utviklingen med nedbygging av mottak. Det arbeides for økt kommunal drift gjennom asylsøkerutvalget (ledes av Gunnar Berge).

Kommuneøkonomien:

Den årlige budsjettundersøkelsen for kommuner og fylkeskommuner ble gjennomført med høy svarprosent og ga et representativt bilde av kommunenes budsjetter for 2010. Hovedbudskapet var at kommunesektoren øker tjenestetilbudet i 2010, men ”drar fremdeles kredittkortet”. Resultatene fra budsjettundersøkelsen nasjonalt og fylkesvis ble presentert på strategikonferansene.

Regnskapsundersøkelsen for kommune og fylkeskommuner 2009 ga en resultatprognose som viste at sektoren fortsatt har for svak økonomi. Undersøkelsen ble lagt fram i god tid før statens oppsummeringer og tydeliggjør KS som ekspertorganisasjon.

Publikasjonen ”Kommunene og norsk økonomi” 1/2010 ga en god beskrivelse av den økonomiske situasjonen i sektoren.

Dokumentasjonen over ble aktivt brukt sammen med andre analyser (blant annet om demografikostnader) overfor TBU og konsultasjonene, samtidig som den er presentert på strategikonferansene og i en rekke andre relevante sammenhenger, som for eksempel innledninger for KLP og Fagforbundets styre, samt møte med sentralbanksjefen før lønnsoppgjøret.

Budsjetteringsgrunnlag er levert kommunene og fylkeskommunene gjennom rask oppdatering av ”KS’ prognosemodell” og umiddelbar oppdatering av løpende skatteinntang.

FoU

Det er igangsatt et FoU-prosjekt for å analysere om statlig initierte reformer overfor kommunesektoren er fullfinansiert og hva fullfinansiering i realiteten betyr.

Det er også initiert et FoU-prosjekt om omfanget av kommunenes rapportering til staten, blant annet hvor mye tid og ressurser som brukes på rapportering og hvilken nytteverdi dette har.

Det er planlagt tre dagsordenssettende FoU-prosjekter:

- ”Klimaendringenes konsekvenser for kommunal infrastruktur”
- ”Kommunal rapportering – omfang og nytte”. Det sistnevnte vil utføres på basis av samarbeid mellom KS og KRD.
- ”Drivkrefter og konsekvenser for kommunal velferdsproduksjon”.

Når det gjelder de mellomstore FoU-prosjektene er det planlagt sju prosjekter:

- ”Utvikling av en beregningsmodell for reduserte klimagassutslipp i kommunesektoren”
- Sammenligning av virkemidler for reduserte klimagassutslipp fra veitransport i kommunene
- Innovasjon og nyskaping i kommunesektoren
- Effektiviseringsarbeid i kommunene – hva er resultatene
- Kostnader og kvalitet ved sykehjem/hjemmetjeneste – hvordan bør kommunene satse?
- Samarbeid mellom kommune og frivillig sektor – muligheter og forutsetninger
- Metoder for å lage skatteanslag i egen kommune

Det er planlagt seks små prosjekter:

- Offentlighet kontra lederrekruttering – motstridende behov?
- Influensaepidemien og informasjon fra statlige myndigheter til kommunene
- Bruk av assistenter og lærere uten godkjent utdanning i grunnskolen

- Gruppe/klassestørrelse i grunnskolen
- Status på ledelse/ledelsesutvikling i kommunale helsetjenester
- Internkontroll i kommunene – en veileder

EU/EØS

KS har gjennom CEMR bidratt til å sette søkelyset på regelverket for offentlige anskaffelser. CEMR har startet et påvirkningsarbeid overfor europeiske myndigheter for å få regelverket revidert.

I samarbeid med ESA og FAD, har KS utviklet et faktaark om regelverket for offentlig støtte for å bedre informasjonen. KS har gjennom artikler på nettet og i nyhetsbrev rettet oppmerksomheten mot saker i ESA som både har fått positive og negative utfall for kommunene.

KS har deltatt i utviklingen av et forslag til en ny nettside for EU/EØS informasjon rettet mot kommunesektoren, i samarbeid med KR D, UD og Oslo kommune. Lansering av siden ventes i slutten av 2010.

KS har sammen med den islandske søsterorganisasjon vært aktive pådrivere for etablering av EFTA/EØS-forum for lokalt og regionalt folkevalgte. Konstituerende møte i forumet vil trolig bli holdt i juni.

KS' Europakonferanse ble arrangert i mars med ca. 80 påmeldte deltakere. Overordnet ramme for konferansen omhandlet det å skape et handlingsrom og utnyttelse av mulighetene som finnes i EØS. CEMRs arbeid ble her synliggjort.

Nye oppgaver for fylkeskommunen:

KS har i nært samarbeid med fylkesordførerne og de fylkeskommunale fagkollegiene bidratt i planleggingen av Regjeringens kontaktkonferanse med fylkeskommunene, som ble avviklet i mars. Temaene for årets konferanse var først og fremst fylkeskommunenes nye oppgaver innenfor samferdsel, regionalpolitikk, fagskoler, landbruk, miljø og kultur. I tillegg var utdanning på nytt på dagsorden med fokus på frafall. Fylkesordførerne var godt tilfreds med opplegget og ønsket at nåværende modell videreføres.

KS har ansvaret for å koordinere arbeidet med å implementere ordningen med regionale forskningsfond. De første utlysningene av fondsmidler skjer før sommeren.

Avtalen om delt eierskap i Innovasjon Norge mellom staten (51 %) og fylkeskommunene ble undertegnet i mars. KS har hatt sekretariatsoppgaver knyttet til å få avtalen på plass og har ansvaret for planlegging av det første møtet i samarbeidsforumet mellom eierne.

KS og Samferdselsdepartementet har samarbeidet om innholdet i retningslinjene for planlegging og opplegget for neste Nasjonale transportplan (NTP). Det har vært viktig å få på plass fylkeskommunenes og storbyenes rolle i neste planleggingsprosess, samt få kollektivtransport inn som sentralt tema. KS har i stor grad fått gjennomslag for disse synspunktene.

Bedre lokaldemokrati:

KS har gjennomført lokaldemokratiundersøkelser i 50 kommuner i løpet av 1. kvartal 2010, som viser hvordan innbyggerne og folkevalgte vurderer lokaldemokratiet i sin kommune. KS

ved regionkontorene har besøkt alle 50 kommunestyrene hvor prosjektet har blitt presentert, samt at alle kommunestyrerepresentantene har besvart et spørreskjema. I de samme 50 kommunene er det gjennomført en innbyggerundersøkelse.

De samlede resultatene fra lokaldemokratiundersøkelsen ble lansert på Kommunedagene.

Det meldte seg til sammen 90 kommuner sommeren 2009, som ønsket å gjennomføre lokaldemokratiundersøkelsen. De 40 resterende kommunene fikk rett før påske tilbud om gjennomføring før sommeren.

Arbeidet med å utvikle Folkevalgtprogrammet for valgperioden 2011 – 2015 er startet opp med utgangspunkt i evaluering av forrige programs innhold og gjennomføring.

Det er gjennomført Folkevalgt dager i et mindre antall kommuner.

Interkommunalt samarbeid og eierskap:

Det har vært avholdt et seminar om interkommunalt samarbeid og regionråd for inviterte kommuner og KS-ansatte, som oppsummerte kunnskapen om hvordan samarbeidet fungerer for tida, hvilke svakheter samarbeidet har og hva som er framtidige utfordringer. Det arbeides videre med dette som utgangspunkt, med mål om at KS skal engasjere seg sterkere faglig og prosessmessig på feltet, også med bakgrunn i utfordringene samhandlingsreformen vil medføre. Hovedstyret vil bli forelagt en sak om temaet.

KS Eierforum har fastlagt sin årsplan og begynt planleggingen av konferanse for medlemmene i juni.

Frivillighet:

Det er arrangert en nettverkssamling innen frivillighet, der 30 kommuner deltok. KS har sammen med Frivillighet Norge vært i møte med kulturministeren med sikte på å bli enige om en Plattform for samhandling mellom offentlig og frivillig sektor. Kulturministeren ønsket foreløpig ikke en slik plattform, men foretrakk å etablere en trepartsdialog mellom de partene.

2: Arbeidsgivervirksomheten

Hovedtariffoppgjøret pr. 1. mai 2010:

Gjennom arbeid i utvalg sammen med arbeidstakerorganisasjonene har vi spesielt vurdert behovet for endringer i kommunesektorens lønssystem, forhold rundt uønsket deltid og lønnsutvikling for høyskolegruppene. Disse utvalgsarbeidene er nå avsluttet og vil, bl.a. sammen med FoU-prosjektet "Lønn som fornying – kommunale topplederes syn på lønns- og forhandlingssystem som arbeidsgiverpolitisk virkemiddel", utgjøre en del av grunnlaget for forhandlingene i hovedoppgjøret. FoU-prosjektet ble avsluttet 31.januar. Forhandlingene er startet og vi gjennomfører nå hovedtariffoppgjøret i samsvar med tilbakemeldinger fra våre medlemmer gitt gjennom strategikonferansene, fylkesmøtene og mandat gitt av Hovedstyret.

I tillegg er også forberedelser i organisasjonen og blant våre medlemmer i forhold til konfliktberedskap startet.

Lønns- og personaldata pr. 1.12. 2009 ble ferdigstilt 20.02. 2010 og ga grunnlag for TBSK-rapporten til partene for lønnsoppgjøret. "Hovedoversikten" er derved klar for skriftlig

publisering. Everksrapporten publiseres på www.ks.no. Statistikk og analyser til det partssammensatte utvalg knyttet til lønn for utdanningsgrupper er utarbeidet.

Analysene viser at årslønnsveksten 2008-2009 for KS-området var 4,6 %. Dette tallet inkluderer alle ansatte i fylkeskommuner, kommuner inkludert Oslo kommune, konkurranseutsatte virksomheter, Everk og andre bedriftsmedlemmer.

KS har beredskap og er proaktiv med hensyn til heltid, deltid og likelønn. KS medlemmer skal ha reel innflytelse på tarifforhandlingene.

Offentlig utvalg om medvirkning og medbestemmelse:

Regjeringen ved Arbeidsdepartementet har oppnevnt et partsammensatt utvalg som har utredet de lovbestemte ordningene som regulerer bedriftsdemokrati, medbestemmelse og medvirkning i arbeidslivet. KS var representert i utvalget. Arbeidet er nå avsluttet og utredningen ble lagt fram for Arbeidsdepartementet 1. mars.

Kurs/opplæring av medlemmene innen lov og avtaleverk:

I første kvartal er det avholdt kurs av hhv en og to dagers varighet i fem forskjellige tema innen lønns- og arbeidsvilkår for kommunalt ansatte. 120 kommuner er invitert til kursene.

Ny IA-avtale:

Ny IA-avtale og protokoll ble inngått 21. februar for perioden 2010 – 2014. Det er lagt vekt på raskere tiltak, styrke legenes rolle, tettere oppfølging av alle parter på alle nivå og flere tiltak rettet inn mot sektorer/bransjer med særlige utfordringer.

For kommunesektoren innebærer dette spesielt pleie- og omsorgssektoren, barnehager og renholdssektoren. Medlemmene er orientert gjennom B-rundskriv og det er etablert en ny portal på hjemmesiden www.ks.no/ia. Det er etablert et sykefraværsteam i KS for å bistå medlemmene og sikre oppfølging av avtalen, i godt samarbeid med KS i fylkene.

Arbeidsmiljø:

Materiell for å forebygge trusler og vold på arbeidsplassen er utarbeidet i samarbeid med andre arbeidslivsorganisasjoner, for bruk i helse-, sosial- og utdanningssektoren.

KS deltar i et arbeidsmiljøprosjekt ledet av Arbeidstilsynet, «321= sammen om et bedre arbeidsmiljø». Målet er bedre arbeidsmiljø, lavere sykefravær, økt pensjoneringsalder og nye arbeidsmetoder. 14 kommunale sykehjem er med i prosjektet.

FoU om strategisk kompetansestyring:

På bakgrunn av enighet i tarifforhandlingene i 2008 om kompetansekartlegging ble det iverksatt et FoUarbeid for å følge opp dette tiltaket. Rapporten er utarbeidet av Asplan Viak og Fafo og ble presentert i april. Rapporten vil være et bidrag til forhandlingene og til videre dialog med medlemmene. Resultatene av evalueringen viser at en stor andel av kommunene har gjennomført formalkompetansevurdering og en relativt stor andel har gjennomført realkompetansevurdering. Rapporten ble presentert på et frokostseminar og det utarbeides et verktøy til bruk i kommunene.

Aksjon helsefagarbeider – ny satsing:

Det har det siste året vært vekst i søkingen til helsefagarbeiderutdanningen. Dette er en positiv utvikling da det er forventet mangel på denne kompetansen på sikt. Det er enighet mellom eierorganisasjonene om videreføring av Aksjon helsefagarbeider med en utvidet

målgruppe – å rekruttere voksne til utdanningen. Den nye satsingen starter opp sommeren 2010.

Strategisk arbeidsgiverpolitikk gjennom utviklingsverksteder (UTV):

Det er iverksatt syv UTV, og tre nye er under planlegging. Det er fra tre til åtte kommuner i hvert UTV, som går over 12 måneder med fire samlinger. Dette skjer i nært samarbeid med KS i regionene. Over 30 kommuner er med, og deltar med selvvalgte tema/prosjekt. Helhetlig arbeidsgiverpolitikk og identitet – og omdømme er de mest valgte. I alle UTV inngår nærvær/sykefravær som tema fra KS, og noen velger å videreføre dette som selvvalgt prosjekt i utviklings- og gjennomføringsfasen.

Likestilling og ikke-diskriminering:

KS har selv, og i samarbeid med Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet utviklet og gjennomført flere tiltak for å fremme likestilling og hindre diskriminering. KS har forbedret tilbudet om statistikkgrunnlag for medlemmenes egen likestillingsrapportering. Diskrimineringsrett var tema på det årlige arbeidsrettskurset i regi av KS Advokatene, samt på to regionale samlinger. En konferanse om likestilling og mangfold ble arrangert i Oslo. Prosjektperioden for prosjektet mangfold i ledelse ble slutført. Arbeidet med likelønn har vært videreført gjennom arbeidet i partssammensatt utvalg som ser på avtalestrukturen også i et likelønnsperspektiv. Medarbeiderundersøkelsene som tilbys medlemmene gjennom bedrekommune.no inneholder spørsmål om opplevd diskriminering og integrering.

KS deltok i departementets utarbeidelse av veilederen til aktivitets- og rapporteringsplikten. Veilederen ble sendt fra KS til alle landets kommuner og fylkeskommuner. KS deltok i forberedelsen av regjeringens konferanse om et familievennlig arbeidsliv. KS deltar i departementets arbeid med erfarings- og holdningsundersøkelse blant tillitsvalgte og arbeidsgivere i forhold til aktivitets- og redegjøringsplikten. KS ledet juryarbeidet for Mangfoldsprisen. KS ga innspill til regjeringens arbeid med handlingsplan for å fremme likestilling og hindre etnisk diskriminering.

Advokatene

KS Advokatene har gjennomført planlagte aktiviteter og har hatt et jevnt høyt aktivitetsnivå i hele første kvartal.

3: Utviklingsarbeidet og satsingene

Helsesatsingen

Helsesatsingen har i hovedsak rettet sitt arbeid inn mot innholdet i St. meld. nr. 47 (2008-2009) Samhandlingsreformen: Rett behandling – på rett sted – til rett tid, som skal behandles i Stortinget den 27. april 2010.

KS har etter at stortingsmeldingen ble fremlagt, jobbet rundt tre hovedpilarer: Den første har vært å skaffe kommunesektoren et bredere og dypere *kunnskapsgrunnlag* gjennom kontakt med kompetansemiljøer, ressurspersoner og fremfor alt gjennom KS FoU.

Følgende FOU-prosjekter er startet opp i 2010:

- Allmennlegetjenesten og kommunale styringsmuligheter
- Samhandlingsreformen og samhandlingsmodeller

Den andre pilaren har vært *medlemsforankring*. Gjennom deltakelse og dialog på Strategikonferansene og andre regionale møtearenaer med medlemmene har KS dannet seg en oversikt over medlemmenes oppfatning av de største utfordringene i Samhandlingsreformen. Generelt er det stor entusiasme og engasjement knyttet til samhandlingsreformen fra kommunenes ståsted. Spørsmålene i debatheftet for vårens strategikonferanser knyttet til temaet om Samhandlingsreformen er behandlet av fylkesmøter/fylkesstyret, og det er gjort en sammenstilling av uttalelsene.

Den tredje pilaren er *konsultasjonsordningen/ interessepolitikk*. Samhandlingsreformen har vært tatt opp med hensyn til utfordringer knyttet til likeverdighet mellom helsetjenestenivå, IKT-strategi, behovet for etter- og videreutdanning, ønske om prøveprosjekter innen kommunesamarbeid, finansiering og konkrete samhandlingsutfordringer.

Nasjonal rammeavtale om samhandling på helse- og omsorgsområdet 2007-2010 mellom Helse- og omsorgsdepartementet og KS har vært behandlet gjennom konsultasjonsordningen.

Innholdet i stortingsmeldingen ble behandlet i KS Hovedstyre den 26. januar. KS hadde eget høringsseminar med Helse- og omsorgskomiteén og Kommunalkomiteén i Stortinget den 4. februar.

KS FoU om finansieringsordninger for bedre samhandling med skepsis til kommunal medfinansiering har fått stor oppmerksomhet. Det er nedsatt et statssekretærutvalg fra fire departementer, og KS skal bidra aktivt i det videre utredningsarbeidet.

Helsesatsingen – regionene:

Samhandlingsreformen er det enkeltområde som er høyest prioritert i regionene i 2010. Hver region har avsatt 1-1/2 stilling til å arbeide innenfor dette området. Det skjer svært mye på dette området rundt i landet både i KS regi og på andre arenaer.

Alle regioner melder også om at det er etablert ulike samarbeidsgrupper mellom kommunene, og helseforetakene. Hvem som deltar i slike grupper varierer noe, noen steder er det primært kommunene, KS og helseforetakene, andre steder er også fylkeskommunene og Fylkesmennene trukket inn i arbeidet.

Utdanning:

Skoletinget 2010 ble gjennomført i januar med nesten 500 deltakere. De folkevalgte med ansvar for grunnskole og videregående opplæring ga uttrykk at dette må KS fortsette med og videreutvikle. På Skoletinget ble FoU-rapporten "Kom nærmere" presentert. 23 kommuner har vært involvert i dette prosjektet om hvordan man lykkes som skoleeier. Det har vært stor etterspørsel etter innlegg og oppfølging av rapporten. Skoletinget synliggjør KS som en viktig utdanningspolitisk aktør. Tidspunkt for neste Skoleting er satt til mars 2012.

GNIST partnerskap for en helhetlig lærersatsing følges godt opp av KS både sentralt og regionalt, samtidig som forventningene fra statens side til innsats fra KS er større enn KS har ressurser til. 10. februar arrangerte Kunnskapsdepartementet en samling for alle koordinatorene for GNIST regionalt. Både fylkesmennene og KS har tatt ansvar for denne jobben. 9. mars ble GNIST-kampanjen "Har du det i deg" lansert. I den forbindelse avholdes det såkalte stjernemøter i fem byer i landet. Målgruppen for stjernemøtene er vordende lærerstudenter.

KS har i 1.kvartal også vært sterkt involvert i en arbeidsgruppe som særlig har jobbet med veiledning av nyutdannede, nytilsatte lærere, jfr avtale mellom KS og KD.

I mars behandlet Hovedstyret saken ”Bedre kvalitet i barnehage og grunnopplæring” hvor seks innsatspunkter ble vedtatt for økt kvalitet og bedre gjennomføring i videregående opplæring. Vedtaket ligger til grunn for det videre arbeidet i utdanningssatsingen.

I første kvartal er det også gjort avtaler mellom KS og to av de fire utdanningsmiljøene som tilbyr lederutdanning for nytilsatte rektorer, den såkalte ”rektorskolen”, slik at arbeidsgiverrelaterte spørsmål og avtaleverket blir en del av denne utdanningen.

Utdanning – regionene:

Utdanning er sammen med samhandlingsreformen det høyest prioriterte arbeidsområdet for regionene.

Regionenes arbeid er primært knyttet opp til tre ulike hovedområder: Skoleeierrollen, skoleledelse og kvalitet og innhold i skolen. Eksempler på lokal aktivitet er:

- GNIST samarbeid/partnerskap er etablert i alle fylker. Oppmerksomheten har særlig vært rettet mot rekruttering til lærerutdanningene, etter- og videreutdanning og veiledning av nyutdannede.
- KS er ansvarlig for både skoleeier og skolelederforum i mange fylker.
- Har etablert et tettere samarbeid med Ungt Entreprenørskap i noen fylker.
- Konferanser med tema frafall i videregående skole, tidlig innsats m.m.
- I KS BTV er ”Styring av utdanning” etablert som etterutdanningstilbud til skoleeiere i de 3 fylkene. Første samling gikk av stabelen 2.-3.mars med nærmere 70 deltakere. Alle tre fylkeskommunene deltar.

Klimasatsingen:

Den foreslåtte finansieringsordningen for lokale klimatiltak, KLOKT, er presentert for en rekke politiske miljøer og i ulike konferanser og medieutspill. Modellen er også omtalt i Klimakur 2020, som er fagetatenes grunnlag for den kommende klimameldingen. Også internasjonalt er modellen presentert, bl.a på en konferanse i Eurocities.

KS har bidratt aktivt til at den internasjonale klimakampanjen ”Earth Hour” i år omfattet 162 kommuner og fem fylkeskommuner, som er en betydelig oppgang fra 107 kommuner i fjor.

Det er fremmet flere saker til hovedstyrebehandling i KS, blant annet en anbefaling om fylkeskommunene som forhandlingsorgan for KLOKT, KS som støttestruktur for den internasjonale ordføreravtalen Covenant of Mayors og hovedtrekkene i KS sitt hørings svar på Klimakur 2020.

KS har et løpende samarbeid med Enova. Nettstedet www.norskeklimakommuner.no er videreutviklet. I tillegg er arbeidet for å lage et web-basert verktøy for klima og energiplanlegging for kommunesektoren godt i gang. Om lag 85 % av kommunene og alle fylkeskommunene har, eller er i ferd med å få en klima- og energiplan.

Livskraftige kommuner:

I første kvartal deltok i underkant av 200 kommuner i Livskraftige kommuner fordelt på 31 nettverk. Flere nettverk har avklart at de viderefører engasjementet gjennom sine ordinære regionsamarbeid eller gjennom nye samarbeid.

Felles samling for Grønne energikommuner og klimanettverkene i Livskraftige kommuner er gjennomført med stor deltakelse.

Nettverksarbeid for økt kvalitet og effektivitet:

Nettverksaktiviteten i effektiviseringsnettverkene er økt, men den reduserte kapasiteten gjør at man ikke kan imøtekomme alle interesserte og behov. Totalt 12 nettverk for 93 kommuner er i arbeid – sju nye er igangsatt og fem er videreført fra 2009. Av nettverkene er fire på pleie/omsorg, tre på skole, to på barnevern, en på barnehage, en på psykisk helse og en for Robek-kommuner. Totalt 15 ulike brukerundersøkelser er benyttet av 149 kommuner.

Kvalitetskommuneprogrammet:

Kvalitetskommuneprogrammet startet i 2007 som et samarbeid mellom KS, Staten og forhandlingssammenslutningene innen kommunal sektor, med mål om å bedre kvaliteten i overleveringen av kommunale tjenester, redusere sykefraværet i kommunal sektor og styrke kommunesektorens omdømme. Programmet avsluttes 31. juni i år.

NIBR har som ekstern evaluatør sammen med NOVA og IRIS evaluert programmet. Det er to hovedkonklusjoner. Den ene konklusjonen viser at programmet har hatt en gunstig utvikling på sykefraværet. Den andre konklusjonen indikerer at kvalitetskommunene i mange tilfeller har lyktes i å bedre kvaliteten på tjenestene, slik brukerne opplever det i sitt møte med tjenesteyter.

Det gjennomføres fem regionale sykefraværskonferanser i avslutningshalvåret. To er gjennomført i første kvartal; i Tromsø og Trondheim, med godt besøk og topp evaluering.

Sekretariatet har redusert bemanningen i 2010; tilpasset noe lavere aktivitet med hensyn til oppfølging av kommuner. Ressurser går hovedsaklig til sykefraværskonferansene, resultatrapportering og nyhetsproduksjon.

Innovasjon:

Innovasjonsalliansen møttes 25. mars, for diskusjon om kommunenes hovedutfordringer og mål. Alliansen består av 16 kommuner og to fylkeskommuner, samt flere departementer og direktorater og andre organisasjoner og virksomheter.

KS har i samarbeid med NHO etablert prosjektet Nasjonal Leverandørutvikling. Prosjektets kick off fikk god oppmerksomhet i media, og tre av de største kommunene er med som partnere i prosjektet, i tillegg til KS.

KS har i perioden gjennomført en nettverkssamling med kommuner på østlandsområdet, for å få fram behov og innovasjonsideer innen pleie og omsorg. Ideene som kom fram der, jobbes det nå videre med. Det er også en samling under planlegging i KS Vest.

I løpet av 2010 skal Norges Forskningsråd etablere inntil seks nye sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI). Sintef arbeider nå med en søknad om opprettelse av et senter for velferdsteknologi. KS og NHO støtter Sintefs initiativ. I første kvartal har KS bidratt med å etablere kontakt mellom Sintef og kommuner som kan være aktuelle inn i SFI. 15 kommuner har meldt sin interesse for deltakelse.

Som oppfølging av St.meld. nr. 7 (2008-2009) om; Et nyskapende og bærekraftig Norge, er det nedsatt et utvalg som skal utarbeide en NOU om innovasjon og omsorg. KS Innovasjon og utvikling deltar i sekretariatsarbeidet for utvalget.

Etikk:

27 nye kommuner vil styrke etisk kompetanse i helse og omsorg. Prosjektet Samarbeid om etisk kompetanseheving har nå tatt opp nye deltagere til pulje 4. I alt 123 kommuner er i gang med lokale etikksatsinger. Deltagerkommunene var i mars invitert til Vårkonferanse i etikkarbeid, et samarbeid med Seksjon for medisinsk etikk, ved Universitetet i Oslo og KS. I mars ble det også avholdt en erfaringskonferanse med 80 deltagere i Stavanger, blant annet om erfaringer med systematisk etikkarbeid kan gi dokumentert nedgang i sykefraværet.

Styrevervregisteret er fremdeles i god vekst og teller snart 8.000 personer. 53 kommunalt eide bedrifter og 338 kommuner har besluttet å gi ledere og folkevalgte mulighet til registrering.

Ledelse:

Det er levert en ny FoU om rådmannsrollen - mestrings og årsaker til turnover. Rapporten er fulgt opp av KS gjennom et eget notat om "Livet på toppen" der ulike strategier for å styrke rådmannsutøvelsen generelt, og rekruttering av kvinner til rådmannsstillingen spesielt er beskrevet. FoU om utviklingen av kommunal organisering - flate strukturer - er slutført. Rapporten er klar til publisering i forbindelse med Kommunedagene. Det er initiert et nytt mindre FoU-prosjekt med formål å kartlegge behov for ledelsesutviklingstiltak innen helse- og omsorgssektoren i kommunene, blant annet opp mot Samhandlingsreformen.

E-kommune:

KS jobber svært aktivt gjennom CEMR, og med flere europeiske samarbeidspartnere på IKT-området. KS' e-kommunestrategi er oversatt til engelsk og brukes som mal for utviklingen av en europeisk e-kommunestrategi.

KS har gjennomført nettverk i Agder, Sør- og Nord-Trøndelag. Flere regioner har meldt sin interesse for tilbudet. KS har søkt midler fra EU, og fått støtte på om lag 2,7 millioner kroner til å oppskalere prosjektet.

KS har gjennomført to møter i fagråd for IKT i utdanningen, påbegynt revidering av Fagplanen for IKT i grunnsopplæringen, og sørget for at IKT ble tema på Skoletinget.

KS bistår fylkeskommunene i utvikling av avtale med Norsk Helsenett, og har dessuten gitt innspill til strategi for Norsk Helsenett SF, og påbegynt arbeidet med revisjon av strategidokumentet IKT i helse- og omsorgstjenesten.

I perioden er det sendt ut to nyhetsbrev fra KS IKT-forum, til ca 430 personer. Det publiseres løpende artikler på nett, og KS IKT-forum hadde to sider i KS Aktuelt nr. 2.

Flink med folk i første rekke:

133 kommuner deltar pr i dag med 148 lokale prosjekter. Det opprinnelig satte måltallet på 215 kommuner er besluttet redusert i forhold til dagens budsjettammer. Prosjektkommunene søker å heve kvaliteten på tjenestene innen ledelse og brukermedvirkning, for å styrke samhandlingskompetansen og arbeid med strategisk kompetansestyring.

Sammen for utsatte barn og unge:

Prosjektet Sammen for barn og unge, om bedre samordning av tjenester for utsatte barn og unge, følger oppsatt milepælsplan. Samarbeidet er formalisert med BUF dir, Helse dir og RBUP sør/øst. I samarbeidet ligger avtale om gjennomføring av fem regionale konferanser, gjennomføring av pilot for opplæringsprogram med RBUP og fire av deltakerkommunene.

Arbeid med trygghet og kriminalitet:

Arbeidet med å utvikle en standardisert kommunal spørreundersøkelse for å kartlegge hva ungdom gjør og hvordan de har det i, er til utprøving i enkelte kommuner i Rogaland. Undersøkelsen av trygghet i det offentlige rom som er gjennomført i åtte kommuner av forskere ved PHS, er ferdig rapportert og ble presentert på KS trygghetskonferanse i april. Det er utarbeidet en sak til Hovedstyrets møte i april om KS skal utarbeide en veileder om tiggging. Det er også utarbeidet en sak til fylkestyret i KS Hedmark og Oppland om hva KS bør gjøre for å motvirke trusler og sjikane mot lokalt folkevalgte

Det er innledet et samarbeid med Justisdepartementet, Kriminalitetsforebyggende råd, Politidirektoratet og TrygVesta om en konferanse på fem steder i landet om trygghet/kriminalitetsforebygging. KS følger to prosesser i Vestfold og Telemark om kommunenes arbeid overfor de mest utsatte barn og unge, et prosjekt i Buskerud (i regi av Husbanken) om ”Ungdomsvennlig tettstedsutvikling” og et stedsutviklingsprosjekt på Fjell i Drammen med et klart fokus på forebyggende arbeid.

Internasjonale prosjekter:

FN-organisasjonen Habitat arrangerer verdenskonferanser *World Urban Forum (WUF)* hvert annet år. WUF 5 var i år lagt til Rio de Janeiro i Brasil, 22. – 26- mars. Gunn Berit Gjerde fra Hovedstyret deltok i forumet.

KS er engasjert i diverse internasjonale prosjekter, blant annet:

- 3-årig MIC-program på Vest Balkan.
- MIC-partnerskap i Øst-Afrika.
- Forhandlinger om ny EØS finansieringsordning for 2009-2014.
- Partnerskap med UD i to program; regional utvikling og likestilling.
- Sammen med arbeidslivspartner for å utforme EØS-fond for trepartssamarbeid og anstendig arbeidsliv.
- Sju pilotland i Europa som arbeider med indikatorutvikling for 12 prinsipper for godt styresett.

KS Internasjonale prosjekter vil i møtet 2. juni distribuere sin årsrapport for 2009, til orientering for hovedstyrets medlemmer.

4: Medlemsorganisasjonen og konsernet

Hovedstyret:

Hovedstyret har i første kvartal hatt to møter og behandlet 14 saker. Blant sakene er ny mønsteravtale med Kopinor, sak om pensjonsordning for folkevalgte, mandat for tariffoppgjøret, sak om fylkesveinettet, sak om jordvern. Det er også vedtatt posisjonsdokument om kvalitet innen barnehage, grunnskole og videregående opplæring. Et

viktig posisjonsdokument om samhandlingsreformen er behandlet og fulgt opp med seminar med Helse- og omsorgskomiteen og møte i KS med Kommunalministeren. Hovedstyret har også hatt møter med Kommunal- og forvaltningskomiteen og seminar med Finanskomiteen.

I tillegg har Hovedstyret behandlet en notatsak om kommunale oppreisingsordninger for tidligere barnehjemsbarn og gitt administrasjonen råd for videre håndtering. Blant store orienteringssaker til styret kan spesielt nevnes arbeidet med ny IA-avtale

Landsstyrets planlagte møte ultimo februar ble flyttet til 28. mai.

Strategikonferanser/ fylkesmøter:

Fylkesmøtene har fått en styrket formell rolle, tilbakemeldingene fra fylkesmøtene er oppsummert. I oktober gis en tilbakemelding til fylkesmøtene om hva som er oppnådd.

Årets konferanser samlet ca. 1800 deltakere, der 382 av 448 kommuner og fylkeskommuner var representert. Fylkesmøtene - som i de fleste fylker var lagt til strategikonferansene, samlet atskillig færre deltakere – 588 av 959 delegater. Deltakernes tilbakemeldinger fra strategikonferansene er gjennomgående gode, med stort engasjement. I tillegg til behandling av det årlige debatheftet, fokuserte konferansen på samhandlingsreformen. Den noe lave deltakelsen på fylkesmøtene tilsier at denne møteplassen ikke helt har funnet sin form ennå.

Styre og rådmannsutvalg:

Det er i utgangspunktet budsjettert med fem møter i et fylkesstyre og fire møter i de lokale rådmannsutvalg i løpet av året. Flere regioner melder om aktivitet i disse organene som går ut over dette.

Blant aktuelle temaer som for tiden behandles i regionene kan nevnes:

- Møter med de lokale stortingsbenkene
- Nesten alle de lokale rådmannsutvalgene er nå referansegrupper for ulike FoU prosjekter i regi av KS
- Kostnadsnøkler i nytt inntektssystem:
De fire nordligste fylkene har hatt et eget prosjekt knyttet til bosettingsmønster og avstand. Prosjektet er avgrenset til å analysere grunnskoletjenesten i kommunene. KRD støttet prosjektet med 400.000 kroner. KS i Østfold/Akershus, KS BTV og KS Sogn og Fjordane har også arbeidet med nye kostnadsnøkler.
- Lokaldemokratiundersøkelsen:
KS i regionene har vært i deltakerkommunene og presentert undersøkelsen og mottatt svarene fra kommunestyremedlemmene. KS vil også dra til de samme kommunene i mai for å presentere resultatene.
- Medlemsbesøk:
Flere regioner inviterer seg til kommunebesøk for å styrke medlemsdialogen. For eksempel har KS Oslo vært i to bydeler. Hedmark/Oppland har vært i tre kommunestyrer. Også KS Rogaland har foretatt slike besøk i 2010. Noen fylkesstyrer, blant annet Agder og Hordaland legger nå noen av sine styremøter til en kommune. Dette blir meget godt mottatt.
- Arbeidsgiverområdet:
KS i tre regioner driver ulike utviklingsnettverk knyttet til arbeidsgiverstrategi (AGS 2020). Alle KS regionene drifter også ulike arbeidsgivernetter / personallederforum

og andre samarbeidsfora blant annet med NAV. Hovedfokus dette kvartalet har vært sykefravær og ny IA avtale. Rekruttering og forberedelse til tariffoppgjøret har vært andre sentrale tema.

- Ny plan- og bygningslov.
Kommunene tilbys nå kurs og oppfølging i regi av KS og Fylkesmannen i en del fylker
- Innovasjon
KS Agder har et Framtidsverksted for seks kommuner med vekt på frivillighet, og også et nettverk for fire kommuner med teknologi som tema. Velferdsteknologi var tema for studietur til Danmark for rådmenn i Hedmark/ Oppland. Samme region drøfter nå med Høgskolen i Gjøvik muligheten for å opprette et Senter for Velferdsteknologi.
- EU/EØS:
I Nord-Trøndelag arbeides det med å etablere en egen stilling som Internasjonal Koordinator i et tre-årig prosjekt. De fleste kommunene i fylket har fattet vedtak om å delta. KS Agder har bistått medlemmene i gjennomføringen av to EU finansierte prosjekter angående likestilling.
- Kommunale oppreisningsordninger for barnevernsbarn:
KS Oslo har hatt fagansvaret for en FoU som kartlegger situasjonen rundt i landet. FoUen presenteres medio april. KS i en del andre fylker har på ulikt vis vært involvert i arbeidet med slike ordninger den senere tid.
- Barnevern:
Flere fylkesstyrene – blant annet Hordaland og Rogaland har behandlet saker om barnevernet dette kvartalet, og gitt innspill til en hovedstyresak i april. Hovedfokus har vært på oppgave- og ansvarsforhold mellom det kommunale og det statlige barnevernet.

KS Bedrift:

Styret i KS Bedrift har vedtatt en handlingsplan for 2010 som har ett overordnet mål og syv delmål som bygger opp om hovedmålet. De syv delmålene er innenfor: Kommunikasjon og samfunnskontakt, arbeidsgiverpolitisk arbeid, næringspolitisk arbeid (energi, avfall, havn, brann, revisjon, vann og avløp, rehabilitering/helse og fagtekniske tjenester). Hovedmålet for 2010 er en netto økning på 25 medlemmer. Dette innebærer både medlemspleie og rekruttering av nye medlemmer. I løpet av årets første kvartal har KS Bedrift fått seks nye medlemmer, mens fire er utmeldt - grunnet opphør/fusjon. Medlemstallet har dermed økt fra 510 til 512.

Bedriftsstyret (BS) skal behandle egen tertialrapport 7. juni. Hovedstyret får alle saker fra BS som referatsaker.

Storbysamarbeidet:

Det er gjennomført ett møte med KS storbyteam og ett møte med det administrative utvalget. Saker som ble behandlet var; Sykefravær, inntektssystemet, samhandlingsreformen, deltakelse i FoU referansegrupper, brev fra NBBL om støtte til bygging av boliger og avtalen mellom byene og KS. Byene har også levert egne innspill til hovedstyresak om samhandlingsreformen og til sak om barnevern.

KS Innkjøpsforum (KSI):

KSI arbeider i tråd med den handlingsplan for 2009-2010 som er vedtatt av fagrådet. KSI har avholdt to fagrådsmøter i første kvartal. Planlagt årssamling på Hurtigruten i april ble avlyst på grunn av islandske vulkanutbrudd og kansellerte fly.

Koordinator har sammen med KS Advokatene holdt den første samlingen for deltakere på nytt Sertifiseringskurs for offentlige anskaffelser.

KSI og KS Advokatene har gitt innspill om utfordringer med offentlig samarbeid og anskaffelsesregelverket. Fra en del medlemmer og andre ytres det ønsket om ikke KS i større grad kan utfylle det arbeidet som skjer i regi av KSI, vedrørende de mange utfordringene som knytter seg til praktiseringen av lov om offentlige anskaffelser, særlig blant små kommuner.

Kommunikasjon og omdømme:

KS har i første kvartal fått mye igjen for å uttale seg om tema som har preget nyhetsbildet sterkt over en kort periode og egne saker med stor nyhetsverdi. Totalt har KS blitt omtalt i pressen 2.765 ganger i første kvartal. Av vektete artikler har 812 vært positive og 47 negative. Media når bredt ut til medlemmene: Det er fire ganger så mange oppslag i lokalmedia som i riksmidia. Overvåkingsbyrået Retriever har gitt en analyse av annonseverdien for KS og verdsatt den til vel 50 millioner kroner for førstekvartal.

KS har vært synlig og fått ut sitt budskap i debatten rundt sykelønn og IA-avtalen. KS var raskt ute med å kommentere innbyggerundersøkelsen til Difi og fikk mye respons på det. KS sin anbefaling om åpenhet ved å legge kommunenes postjournaler på nett fikk også en del omtale.

KS' egen undersøkelse på kommunenes prioritering av skolen fikk god respons samtidig som den ble en motvekt til Utdanningsforbundets undersøkelse om kutt i skolen. I sak om likelønn fikk KS ut budskapet, men en slik sak kan slå begge veier i opinionen.

KS fikk stort utbytte av å være først ute med pressemelding i forhold til Gjedrems årstale. I tillegg stort oppslag om kommunens gjeldsøkning og økt strømpris. Saken om innovasjonsalliansen og samarbeid om leverandørutvikling med NHO ga også respons.

Andre saker KS har blitt referert på er statlig tilsyn, barnevern, involvering i EU-saker samt samhandlingsreformen. I tillegg har ks.no's påskekrim gitt KS stor synlighet i media i hele landet og presentert KS på en lettere måte enn normalt.

Det er avholdt pressebrief om KS' budsjettundersøkelse, og en lukket orientering for utvalgte kommentarjournalister om årets tariffoppgjør. Det er også lagt ned store ressurser i en kommunikasjonsplan før offentliggjøring av en undersøkelse om kommunale oppreisningsordninger for tidligere barnevernsbarn, som er kritisk for kommunesektorens og KS' omdømme.

Negative saker:

De negative sakene med størst oppmerksomhet er den langsomme utviklingen i antall kvinnelige rådmenn samt angrepet fra Unio-lederen i spørsmålet om likelønn.

Nyhetsbrev og brukerundersøkelser:

De elektroniske nyhetsbrevene etter styremøtene synliggjør Hovedstyrets medlemsstyring av ressursbruken i KS. Etter styremøtene er det sendt ut tre elektroniske nyhetsbrev med melding

om at de bør gå fra ordfører til alle lokale folkevalgte og fra rådmenn til kommunale ledere. Det er også sendt ut seks elektroniske faktaark, spesielt rundt økonomi (Kostra og budsjett).

KS.no: Som resultat av brukerundersøkelser er det gjort en rekke forbedringer, utviklingsarbeid og opprettinger på ks.no. Antall sidevisninger og besøkende totalt for første kvartal har økt kraftig (rundt 20 % for begge) i forhold til fjerde kvartal 2009. Antall besøkende er jevnt omkring 12 000 besøkende ukentlig (mot 10 000 ved målingen i fjerde kvartal 2009). Det mest besøkte temaområdet er naturlig nok Arbeidsgiver, med Lønns- og arbeidsvilkår som det mest ”populære” undertema.

Medlemsavisen KS Aktuelt: Det har vært utgitt to utgaver av KS Aktuelt i 2010 – hver med 12 sider.

- 1) Årskavalkade med omtale av de viktigste resultater og tema fra 2009
- 2) Ordinær utgave med bred omtale av Internasjonale prosjekter og eKommune.

Humankapitalregnskapet:

- Humankapitalregnskapet for 2009 er utarbeidet og distribuert til Hovedstyret, alle medarbeidere samt tillitsvalgte.

Sykefravær:

Sykefraværet har hatt en positiv utvikling siste kvartal, se tabell under.

KS sykefravær 1. kvartal			
Tall i %	2010	2009	2008
Egenmelding	1,0	1,3	1,3
Sykemelding	3,0	3,7	3,2
Totalt fravær	4,0	5,0	4,4

Økonomi og finans

Resultatutviklingen for KS og konsern i hovedtrekk:

Driftsresultat til KS er budsjettet med 18,4 mill kroner i minus, mens årsresultatet skal vise et overskudd på 4,2 mill. kroner for 2010. Dette overskuddet forutsetter netto finansposter på 13 mill kroner og et positivt resultatbidrag etter skatt fra Holdingkonsernet på 9,6 mill kroner.

Driften i første kvartal viser et lavere forbruk enn planlagt i KS. Det meldes om behov for å styrke innsatsen på området helsesatsing, men da i hovedsak i form av personalressurser innenfor KS, eventuelt kjøp av medlemskompetanse. Mens driften indikerer en viss reserve i på aktivitetsmidler, synes det klart at budsjettet innsparing på stillinger og lønnsmidler ikke lar seg realisere fullt ut i inneværende år.

Sistnevnte forhold er årsak til at ny årsprognose justeres ned til et resultat på ca 0,4 mill kroner, om lag 3,8 mill kroner under budsjett. Resultatutviklingen for ulike virksomhetsområdene kommenteres i det følgende.

Noen regioner har lagt opp til høyere aktivitetsnivå enn budsjettet, men dette dekkes inn gjennom ekstra egeninntjening.

De enkelte budsjettene:

Følgende kommentarer kan gis til de enkelte resultatene, ut over generell omtale ovenfor:

KS i Oslo og regionalt

Resultatregnskap KS (Oslo og regionalt) (Tall i hele tusen kroner)	Regnskap 1.kvartal 2010	Budsjett 1.kvartal 2010	Avvik	Årsbudsjett 2010	Prognose 2010
Kontingent	49 249	49 668	-4 19	197 600	197 600
Andre inntekter	13 847	15 085	-1 238	28 000	28 000
Sum inntekter	63 096	64 753	-1 656	225 600	225 600
Lønn og Personalkostnader	44 683	42 737	1 946	160 800	164 800
Avskrivninger	1 511	1 613	-102	6 500	6 500
Driftskostnader	23 456	16 297	7 160	76 700	76 700
Sum kostnader	69 650	60 646	9 004	244 000	248 000
Driftsresultat	-6 554	4 106	-10 660	-18 400	-22 400
Netto finansposter	2 079	3 253	-1 173	13 000	13 000
Utbytte fra datterselskaper	0	2400	-2 400	9 600	9 600
Resultat	-4 474	7 359	-11 833	4 200	200

Kontingentinntekter

Årsbudsjett på 197.600.000 kroner. Ingen ny prognose.

Annen inntekt:

Tjenestevalg:

Det legges i regionene inn budsjetter på ulike arrangementer som gir tilsvarende kostnader og i noen tilfeller inntjening til økt aktivitet. Resultatvirkningen av dette er lik null. Generelt ligger utfakturering etter i forhold til periodisert budsjett, uten at det tilsier ny årsprognose.

Det er budsjettert med tre mill. kroner i royalty fra Kommuneforlaget. Royalty faktureres hovedsaklig i begynnelsen av hvert år og utgjør til nå 2,9 mill kroner. (2 mill over periodisert budsjett)

Årsbudsjett 16.700.000 kroner. Ingen ny prognose.

Driftsrelaterte inntekter:

Årsbudsjett 3.500.000 kroner. Ingen ny prognose.

Lønns- og personalkostnader:

Budsjettet forutsetter en innsparing på fem mill kroner samt to mill kroner spart i form av vakanser. Denne innsparingen er foreløpig ikke innen rekkevidde. Overforbruk i forhold til periodisert lønnsbudsjett er hittil på tre mill. kroner, men en gjennomgang av budsjett og stillinger så langt viser samtidig at opprinnelig budsjett før innsparinger kan oppfylles.

Vakansene gir ikke samme rom for besparelser som tidligere, fordi personer med fast ansettelse må innplasseres i ledige stillinger ettersom de eksternfinansierte prosjektene de har vært i avsluttes. Foreløpig er det lyktes å innplassere 7 av 10 slike medarbeidere i vakante stillinger. Politisk godtgjøring ligger under periodisert budsjett med 0,9 mill kroner, men dette

betyr sannsynligvis at kostnadene kommer noe senere enn i periodisert budsjett. I tillegg er det besluttet å ta inn to nye trainees til høsten.

En gjennomgang fra KLP viser at vårt anslag på seks mill kroner i avsetning til forpliktelser er tilnærmet riktig, da siste beløp beregnet fra KLP er på 5,7 mill kroner. Tilbakeføring av fondsmidler for 2010 på 2,7 mill kroner, gir et positivt resultatbidrag.

Administrasjonen vil fortsatt arbeide for å nå det budsjetterte målet, men modererer foreløpig årsprognosen med fire mill. kroner.

Årsbudsjett 160.800.000 kroner.

Ny prognose 164.800.000 kroner

Andre kostnader:

Det er i 1. kvartal rapportert om behov for ressurser til helsesatsingen. Det kan være flere måter å løse dette behovet på og administrasjonen vil vurdere frikjøp av tjenester fra medlemmene og mulige organisatoriske omprioriteringer, framfor å åpne for flere tilsetninger.

Kostnader til sterkere profilering av KS anslås å være økt med tre mill kroner i forhold til budsjett. I tillegg kommer kostnader på anslagsvis 0,8 mill kroner til konferansen KS i juni skal holde i Oslo for CEMRs Policy Committee, så vel som kostnader knyttet til lokaldemokratiundersøkelsen. Budsjettert reserve knyttet til drift av effektiviseringsnettverk på 2,1 mill kroner er frigitt, da driften er forutsatt finansiert gjennom tilknyttet tjenestesalg i tillegg til FoU-finansiering på 7,8 mill kroner.

Driften av IKT internt ligger fire mill kroner over periodisert budsjett, periodisert husleie to mill kroner over. I tillegg ligger andre kostnader under periodisert budsjett. Husleie for året som helhet forventes å bli tilnærmet i samsvar med budsjett. Det kan imidlertid ikke utelukkes at årets budsjetttramme til IKT kan vise seg å sprekke.

Det legges likevel ikke inn noen ny prognose for andre kostnader samlet sett, da aktuelle økninger forutsettes å kunne bli dekket inn via mulige omfordelinger innenfor rammene.

Årsbudsjett 76.700.000 kroner. Foreløpig ingen ny prognose..

FoU:

Resultatregnskap FoU (hele tusen)	Regnskap 1.kvartal 2010	Budsjett 1.kvartal 2010	Avvik	Årsbudsjett 2010
Kontingent	9 969	9 995	-26	39 950
Andre inntekter	1 482	0	1 482	
Sum inntekter	11 451	9 995	1 456	39 950
Lønn og Personalkostnader	870	1 251	-381	5 000
Driftskostnader	501	873	-372	3 490
Bevilgninger	12 450	8 021	4 429	32 060
Sum kostnader	13 821	10 146	3 675	40 550
Driftsresultat	-2 370	-150	-2 219	-600
Netto finansposter	131	150	-19	600
Resultat	-2 239	0	-2 239	0

Regnskap og budsjettering av FoU har tidligere år vært bokført slik at all lønn og drift har vært behandlet som bevilgning. Dette er nå lagt om, slik at disse fremover vil bli budsjettert og bokført løpende. Ordinære bevilgninger til prosjekter vil som før bli behandlet som en avsetning. Denne omleggingen vil medføre at beløp som ble avsatt i 2009 til løpende prosjekter og som har vært bokført som avsetning, tilbakeføres i regnskapet i 2010. Noe av dette går til dekning av løpende prosjekter, mens 0,8 mill kroner tilbakeføres egenkapitalen.

KS Bedrift:

KS Bedrift legger frem sin kvartalsrapport i styret i juni. Det er ikke utarbeidet noen ny prognose pr. 1. kvartal.

KS Bedrift	Regnskap 1.kvartal 2010	Budsjett 1.kvartal 2010	Avvik	Budsjett 2010
Kontingent	0	5 542	-5 542	22 150
Andre inntekter	-175	175	-350	700
Sum inntekter	-175	5 717	-5 892	22 850
Lønn og Personalkostnader	3 994	3 731	262	14 913
Driftskostnader	2 872	2 004	868	8 087
Sum kostnader	6 865	5 735	1 130	23 000
Driftsresultat	-7 041	-18	-7 023	-150
Finansposter	21	37	-16	150
Resultat	-7 020	19	-7 039	0

Kontingent er ikke utfakturert pr. 1. kvartal. Noe usikkert grunnlag for kontingent, da det hvert hovedtariffoppgjør kommer utmeldinger. Disse får virkning inneværende år. Dette kommer vi tilbake til 2. kvartal.

KS bedrift har opparbeidet egenkapital, hvorav noe er avsatt til prosjekter. Egenkapital pr. 31.12.2009 var på 7,3 mill kroner, hvorav fem mill kroner er avsatt som reserve. Resten kan benyttes til ulike prosjekter.

Arbeid knyttet til noen av disse prosjektmidlene er påbegynt i 2009. Kostnadene føres som en del av driften og avregnes pr. 31.12.10. Dette gjelder blant annet arbeidet med ny hjemmeside som er bokført med 125.000 kroner. I tillegg er det bokført kostnader for omkring 300.000 kroner som vil bli refundert i 2010. En gjennomgang av regnskapet tilsier derfor ingen justering av prognosen første kvartal. I den grad KS Bedrift vil belaste sin ovennevnte oppsparte egenkapital fra tidligere år, vil overforbruket mot budsjett komme tilsvarende til belastning på resultatet for KS.

Effektiviseringsnettverkene:

Effektiviseringsnettverkene i KS jobber ut fra et nullbudsjett. Foreløpig er det ikke meldt om behov for å benytte kapital som er avsatt fra 2009.

Regnskapsmessig er driften i henhold til budsjett, men utfakturering ligger etter periodisert budsjett.

Eksternfinansierte prosjekter:

Resultatregnskap Eksternfinansierte prosjekter KS i Oslo og regionalt (hele tusen)	Regnskap 1.kvartal 2010	Budsjett 1.kvartal 2010	Avvik
Kontingent	0	0	0

Andre inntekter	52 038	17 825	34 213
Sum inntekter	52 038	17 825	34 213
Lønn og Personalkostnader	8 823	6 358	2 465
Avskrivninger	0	0	0
Driftskostnader	21 715	11 387	10 327
Sum kostnader	30 538	17 746	12 792
Driftsresultat	21 500	79	21 421

Eksternfinansierte prosjekter er pr. første kvartal inntektsført med 52 mill. kroner, mens 31 mill. kroner er kostnadsført. Resultatet på 22 mill. kroner påvirker ikke KS' regnskap. Midler fra eksterne kilder er bundet opp i avtaler slik at restmidler pr. 31.12. overføres neste år for videre drift eller tilbakebetaling når prosjektet avsluttes.

Regnskapsmessige avvik mot budsjett skyldes i hovedsak at det er overført midler fra 2009 uten tilsvarende budsjett og tilhørende periodisering.

OU-midler:

Resultatregnskap OU (hele tusen)	Regnskap 1.kvartal 2010
Overført fra 2009	120 862
Utfakturert	-
Utbetalt	7 313
Rest bevilget og/eller reserve	113 549

Restmidler som ikke er utbetalt er overført fra 2009. Utfakturering for 2010 er foretatt i april.

Finansforvaltning:

KS har i første kvartal redusert plasseringen i pengemarkedsfondet DnB Nor Likviditet med 20 mill kroner. Disse midlene ble overført bank for å dekke kortsiktig likviditetsbehov knyttet til driften i påvente av nye kontingentinnbetalinger som kom inn noe senere i kvartalet. Renteinntekter på 1,3 mill kroner opptjent i Pluss Obligasjonsfond ble i samme periode reinvestert i samme fond.

I tabellen under fremgår det hvilken markedsverdi de ulike fondsplasseringene beløp seg til ved utgangen av første kvartal, sammenliknet med årets start og kjøpstidspunktet.

Pr. 30.03. 2010				
(Tall i hele tusen)				
			1. kv.	
			Kjøp/ salg	Verdi
Fond	Kjøpspris	Verdi 0101		31.03.
Skagen Global	5 000	4 746		4 983
Pluss indeks II	4 000	6 943		6 961
Aksjglobal Indeks II	5 000	4 317		4 527
DnB Norden III	1 000	1 185	-	1 302
DnB NOR Norge III	5 000	5 179		5 282

DnB Nor Obligasjon III	35 000	37 008		37 875
Pluss Likviditet	79 497	81 843	10	82 300
Pluss Obligasjon	25 000	23 720	1 315	25 345
DnB Nor Likviditet	61 779	65 811	(20 000)	46 104
Sum verdipapirer	221 276	230 752	(18 675)	214 679
Bank		31 642		77 106
Totalt plassert	221 276	262 394	(18 675)	291 785

I første kvartal har effektiv rente på bankinnskudd i gjennomsnitt vært på 2,06 % annualisert. Plasseringene i pengemarkedet har gitt henholdsvis 2,20 % (Pluss likviditet) og 3,0% (DnB Nor Likviditet) i samme periode.

Obligasjonsfondene har gitt henholdsvis 5,0 % (Pluss Obligasjon) og 8,7 % (DnB Nor Obligasjon III) i annualisert avkastning hittil i år. Dette gir begge fond topprangering blant norske obligasjonsfond, også i forhold til den underliggende lave risikoen som preger fondenes porteføljer. Flytting av midler fra korte pengemarkedsplasseringer til obligasjonsfond i fjerde kvartal 2009 har dermed så langt oppfylt forventningene til høyere avkastning.

Aksjefondsplasseringene har også hatt en tilfredsstillende utvikling hittil i år. De globale fondene Skagen Global og KLP Aksjglobal Indeks II har begge steget ca 5 % i verdi. Det norske indeksfondet Pluss Indeks viser marginal positiv vekst, etter at norske aksjer mot slutten av første kvartal hadde hentet seg inn igjen etter en viss negativ korleksjon tidlig på året. DnB Norden har steget med ca 10 %, men utgjør kun 1,3 mill kroner. Inntil videre beholdes nåværende vektning mellom aksjer og rentebærende plasseringer, mens det i tiden framover vil bli fortløpende vurdert å endre noe på sammensetningen av plasseringene i sertifikater og obligasjoner.

Finansmarkedet har reagert med ny uro over gjeldsproblemene som tynger flere søreuropeiske land og dermed eurosamarbeidet. Utsiktene framover tilsier vedvarende lave rentenivåer og svingninger i aksjemarkedene.

Begynnelsen av mai måned har vært sterkt preget av uroen i Hellas og finansmarkedene verden over er igjen preget av frykt for at en ny større finansiell krise skal bre om seg. Samtidig har realøkonomien globalt og i Norge hittil i år også vist positive tegn til økonomisk stabilisering og vekst. Årets budsjett for finanspostene forventes fortsatt oppfylt og noen ny prognose tallfestes ikke ennå.

Holdingskonsernet:

Driften i de fire datterselskapene av KS-Holding har vært i tråd med forventningene og uten ekstraordinære hendelser i første kvartal. Kommuneforlaget har vist vedvarende god og lønnsom vekst og kan med henvisning til høyere inntekter oppjustere sin årsprognose. For de øvrige selskapene går det på det jevne. Kommunenes Hus planlegger en mulig igangsetting av tidligere omtalte rehabiliteringsprosjekter allerede i fjerde kvartal i år. Det innebærer at regnskapsmessige resultater før skatt vil vise svekket overskudd på grunn av reduserte utleieinntekter av møtesenteret og forsert periodisering av avskrivningskostnader. For en nærmere omtale av selskapene, vises det til egen kvartalsrapport for KS-Holding.

KS forventer at Holdingkonsernet i sum gir et positivt resultatbidrag etter skatt på 9,6 mill kroner, i samsvar med det budsjett Hovedstyret vedtok i desember.

Sigrun Vågeng

Morten Dahl

10/43 Eventuelt 02.06.2010

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	02.06.2010	10/43

10/44 Orienteringer fra administrerende direktør 02.06.10

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	02.06.2010	10/44

Orienteringssaker

10/12 Protokoll fra møte 15. og 29. april 2010 i Arbeidsutvalget

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	02.06.2010	10/12

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

Ovennevnte protokoller følger vedlagt.

Sigrun Vågeng

Vedlegg til sak

15. april.doc

Protokoll
29.04.10.docx

10/13 Protokoll fra møte i Bedriftsstyret 8. april 2010

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	02.06.2010	10/13

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

Vedlagt følger protokollen fra møte i Bedriftsstyret 8. april 2010.

Sigrun Vågeng

Bjørg R. Rydsaa

Vedlegg til sak

Møteprotokoll
Bedriftsstyret 080410

10/14 KS Folkevalgtprogram 2011 - 2015

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	02.06.2010	10/14
Rådmannsutvalget	25.05.2010	10/9

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

1. Saksframstilling

Folkevalgtprogrammet for 2011-2015 skal være ferdig utarbeidet våren 2011. KS bruker betydelige egne midler til å lage og gjennomføre dette i kommuner/fylkeskommuner.

Formål

Formålet med KS Folkevalgtprogram 2011 – 2015 er å gi alle folkevalgte i kommunestyre og fylkesting et felles verdi- og kunnskapsgrunnlag, tilpasset den enkelte kommune

Viktige punkter er:

- Skape engasjement og forståelse for det lokale selvstyret og kommunens unike oppdrag med å yte tjenester og drive samfunnsutvikling.
- Inspirere til og gi trygghet til rollen som folkevalgt.
- Gi innføring i/tilpasse til lokale forhold og prioriteringer.

Målgruppe

- Alle folkevalgte i kommunestyre/fylkesting i alle kommuner/fylker
- Alle ordførere med egen ordføreropplæring straks etter valget (omtales ikke videre her)

Hvordan nå målene

Folkevalgtprogrammet skal gi et *felles* verdi- og kunnskapsgrunnlag for alle folkevalgte i kommuner og fylkeskommuner. Det spesielle utgangspunktet for et kommunestyre/fylkesting er at det er et uenighetsorgan, som skal være omdømmebygger, tillitsskapende, arbeidsgiver og samtidig drive effektivt. Dette er en krevende oppgave.

Det legges opp til et hefte tilsvarende denne perioden, men oppdaterert og fornyet med vekt på kommunens, kommunestyrets og den enkelte folkevalgtes oppdrag. I tillegg til heftet skal det lages en kjernepresentasjon i møtet med de enkelte kommunestyrene. Heftet og supplerende moduler vil foreligge på web.

Det har stor betydning at vi får frem et folkevalgtprogram som omhandler og setter fokus på det kommunen/fylkeskommunen er opptatt av. Tilbudet skal være så fleksibelt at det egner seg både for de minste og de største kommunene/fylkeskommunene.

Det legges i neste periode opp til et Folkevalgtprogram bestående av inntil 3 folkevalgdager. Disse fordeles fleksibelt etter kommunens behov, slik at kommunen/fylkeskommunen kan gjennomføre programmet fra to dagers seminar til tematimer i et eller flere kommunestyre.

Det legges dog fortrinnsvis opp til to dager samlet raskt etter konstituering og én oppfølgingsdag som en forlengelse av det første tilbudet.

Utvalget av prosessveiledere må spisses ytterligere, og det legges opp til en større bruk av egne KS krefter i regionene på faglige tema. Kommunene etterspør mer og mer spisskompetanse på de ulike temaene. Det er vanskelig for én person å ha kunnskap på alle temaene i et program som kommunen vil sette fokus på.

Det vil være aktuelt å vise til oppfølgingstilbud utover Folkevalgtprogrammet, slik som Lokaldemokratiundersøkelsen og eventuelle utviklingstiltak som oppfølging av denne, samt andre opplæringstilbud i KS og KSK.

Det lages et eget hefte for Fylkeskommunen

2. Fakta/dokumentasjon

Erfaringer fra Folkevalgtprogrammet 2007-2011

I denne valgperioden har folkevalgtopplæringen bestått av ett basisprogram med samling over 2 dager med gjennomføring rett etter valget, pluss 3 Folkevalgt dager hvor vi har kommet med forslag på temaer og kommunene har valgfritt kunne ta opp temaer fra basisprogrammet. Disse dagene har vært fordelt utover i perioden frem til og med nå i 2010.

På landsbasis gjennomførte 75 % av kommunene (omfatter over 10.000 folkevalgte) basisprogrammet som del av folkevalgtprogrammet for 2007 – 2011. Det er store variasjoner mellom fylkene. I Aust og Vest Agder, Hordaland, Sør og Nord Trøndelag og Nordland, har langt over 80 % av kommunene gjennomført KS sin opplæring. Mens det i Telemark og Vestfold ligger tilsvarende gjennomføring på under 50 % av kommunene.

Av fylkeskommunene er det ca 50 % som har gjennomført deler av programmet. Bydelene i Oslo og bydelene i Bergen har vært meget aktive både ved å ha gjennomført deler av basisprogrammet med fokus på det parlamentariske system og de har også brukt flere Folkevalgt dager, hvor temaene har vært tilpasset bydelenes behov.

I litt grove trekk, har vi i denne perioden utenom Oslo og Bergen, lykkes best ved å nå de små og mellomstore kommuner. De større kommunene vil helst gjøre introduksjon selv, men det er ikke noe helhetlig bilde.

KS' arbeidshefte "Sett dagsorden – grip mulighetene!" ble delt til samtlige folkevalgte og det var også elles stor etterspørsel etter hefte gjennom kommuneforlaget.

Ved evalueringen svarer 90 % av kommunene at de var meget fornøyde eller fornøyde med samarbeidet og gjennomføringen av KS Folkevalgtprogram. 86 % av deltagerne mente at programmet ville være nyttig eller meget nyttig for fremtidig politisk arbeid.

Struktur på heftet om felles verdi- og kunnskapsgrunnlag:

1. Kommunen: Det kommunale selvstyret
 - Være en lokalpolitisk institusjon
 - o Selvstendig rettssubjekt
 - o Innbyggerne som viktigste oppdragsgiver

- Forholdet til andre myndigheter
 - Verdier om frihet, deltakelse og effektivitet
 - *Normativt fra KS: Godt lokaldemokrati, lokaldemokratiundersøkelsen, Rettspolitisk grunnlag for det lokale selvstyret)*
 - Yte tjenester
 - Gjelder brukere/bestemte grupper
 - Kort om tjenestene
 - *Normativt fra KS: Helsesatsningen, utdanningssatsingen*
 - Drive samfunnsutvikling
 - Gjelder borgere/alle
 - Alt som ikke er tillagt andre ved lov
 - *Normativt fra KS: Klimasatsingen*
 - Utøve myndighet
 - Forvalte lover
 - Forholdet til forskrifter
 - *Normativt fra KS:*
2. Kommunestyret: All makt i denne sal
- Kommunale organer
 - Parlamentarisme
 - Forvaltningsskikk og egenkontroll
 - Forholdet til administrasjon
 - Ansvar for kapasitet og kompetanse, organisering av oppgaveløsningen
 - Interkommunalt samarbeid
 - *Normativt fra KS: Etikk*
3. Folkevalgt: Det politiske oppdraget
- Roller: Ombud, styring, leder, arbeidsgiver, eier (åpenhet, dialog etc), også i interkommunalt samarbeid og forholdet til fylkeskommunen
 - Dilemmaer (også i interkommunalt samarbeid)
 - *Normativt fra KS: Spenningsfeltet mellom folkevalgte, administrasjon og innbyggere, Folkevalgt som arbeidsgiver*
4. Kommunalpolitiske instrumenter: Vilje, virkemidler og verktøy
- Planlegging (planstrategi, samfunnsdelen, arealdelen, handlingsdelen)
 - Økonomiplan og årsbudsjett
 - Organisering (selskaper, interkommunalt etc, politisk styring, krisehåndtering)
 - Informasjon og kommunikasjon (medborgerdialog, medvirkningstrappa)
 - Normativt – eksemplets makt
 - *Normativt fra KS: Plandel i PBL som politisk verktøy*
5. Kommunesektorens medlemsorganisasjon: Interesse- og arbeidsgiverorganisasjon
- Formål
 - Oppgaver
 - Organisering

Folkevalgtprogram for fylkeskommunene

Struktur på programmet vil være det samme som for kommunene: 2 + 1 dag.

Det legges opp bruk av to-tre profesjonelle prosessveiledere som kan serve alle fylkeskommunene.

Det vil bli utarbeidet et eget hefte til fylkeskommunene. Heftet har foreløpig følgende disposisjon (hovedoverskrifter):

- Politikerrollene
- Demokrati og styring
- Samspill, samarbeid og samhandling
- Fylkeskommunenes oppgaver
- De folkevalgte og administrasjon
- Styringsformer
- Forvaltningsskikk
- Styringsredskap

Program for fylkeskommunene vil bli drøftet på sommermøtet til fylkesordfører/-rådslederkollegiet, august 2010. Målet må være å få langt flere fylker til å gjennomføre KS sitt folkevalgprogram.

Finansiering

KS finansierer prosessveileder og eventuelt ansatte fra KS 3 dager + formøte med kommunen/fylkeskommunen. Kommunen betaler eventuelt opphold og reisekostnader for sine deltakere selv.

Sigrun Vågeng

Helge Eide

10/15 Status i Samhandlingsreformen etter behandling i Stortinget 27.04.2010

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	02.06.2010	10/15

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

Stortinget behandlet "Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om samhandlingsreformen og om en ny velferdsreform, 212 S (2009-2010)" den 27. april 2010.

I denne saken ønsker vi å orientere Hovedstyret om status for Samhandlingsreformen og hvordan KS nå arbeider videre med dette, basert på tidligere saker til H Hovedstyret; Sak 09/00048-14/G00 St.meld. nr. 47(2008-2009) Samhandlingsreformen: Rett behandling – på rett sted – til rett tid.

Det er bred politisk enighet i Stortinget om situasjonsbeskrivelsen og overordnede mål for Samhandlingsreformen, men det er uenighet om bruken av virkemidler.

Det er enighet om at det må satses mer på forebygging, og den største veksten skal skje i kommunehelsetjenesten. Det skal skje en overføring og styrking av oppgaver til kommunehelsetjenestene, med en oppbygging av kompetanse i kommunene.

Veksten i kommunale oppgaver skal fullfinansieres, og kommunene skal ha betalingsansvar for utskrivningsklare pasienter.

Det er uenighet om hvordan skape robuste kommuner som kan ta på seg økt ansvar og større oppgaver. Flertallet mener at kommunene selv må finne løsninger, og at fokus på kommunestruktur vil forsinke samhandlingsreformen, mens mindretallet vil drive fram endringer i kommunestruktur.

Når det gjelder kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenesten, så er flertallet skeptisk til generell medfinansiering, mens mindretallet mener at kommunestrukturen ikke gjør det mulig å etablere kommunal medfinansiering.

Det er delte meninger om behovet for å se på fastlegeordningen og styring av offentlig legearbeid. Flertallet mener fastlegeordningen har vært en suksess, men at det må ses på hvordan den kan forbedres, mens mindretallet vil gjøre minst mulig inngripen i dagens fastlegeordning.

Styrket kommunal helse- og omsorgstjeneste

Den grunnleggende tanken i reformen om å utvikle bedre lokale helsetjenester som kan avlaste spesialisthelsetjenesten, har bred støtte i hele kommune-Norge.

I Stortingets behandling av samhandlingsreformen uttrykkes behovet for å bygge opp en robust kommunehelsetjeneste og styrke samhandlingen mellom aktører på tvers av og innenfor de ulike nivåene i helsetjenesten, samtidig uttrykkes det at utformingen av de konkrete virkemidlene er så komplekse at man vil bruke mer tid på å finne egnede løsninger.

KS har i tidligere vedtak uttalt at det er klokt å gå skrittvis fram, og bruke god tid på å utforme virkemidler som skal endre hele helsetjenesten. En tydelig og avklart framdriftsplan bør sikre en god implementering av reformen. Vi har også anbefalt å følge ulike prosjekter i implementeringsfasen, for å kunne erfare, justere, beregne og evaluere før full ”utrulling”/spredning.

Det er fortsatt mange og svært viktige områder og virkemidler som ikke er konkretisert eller vedtatt, derfor vurderes det som svært viktig at KS bidrar i det videre arbeidet. KS er også opptatt av nødvendig omfang av og framdrift i arbeidet, slik at dette framstår som en reform, og ikke bare blir en videreutvikling av ”en stille reform”.

Videre interessepolitisk arbeid og medlemsforankring

KS vil arbeide for en best mulig realisering av Samarbeidsreformen etter de hovedlinjer som trekkes opp i innstillingen, og med god dialog på politisk nivå og på administrativt nivå. Det er under etablering et samarbeid mellom KS og Helse- og omsorgsdepartementet for å kunne gi innspill til de interdepartementale gruppene på de ulike temaene. For at KS skal kunne påvirke dette arbeidet, vil det bety et svært intensivt arbeid fram til september/ oktober.

Det er nedsatt interdepartementale grupper på følgende områder;

1. Lovarbeid
2. Nasjonale samarbeidsavtaler
3. Kommunale oppgaver
4. Økonomiske virkemidler
5. Implementering
6. IKT og elektronisk samhandling
7. Kompetanse; personell og utdanning
8. Forskning
9. Forsøk

1. Lovarbeidet

Helse- og omsorgsdepartementet samarbeider nå med andre departementer om en ny lov om helse- og omsorgstjenestene i kommunene som skal tydeliggjøre kommunens ansvar for befolkningens helse, og en ny folkehelselov som skal tydeliggjøre statens og lokalsamfunnets ansvar for å styrke folkehelsen. Begge lovene og en ny helse- og omsorgsplan skal legges frem for Stortinget før påske 2011, slik at de kan iverksettes fra 2012. KS er informert om at departementet utarbeider et felles høringsdokument for nasjonal helse- og omsorgsplan, ny lov om helse- og omsorgstjenestene i kommunene og ny folkehelselov, samt tilpassinger i annet lovverk til månedsskifte september-oktober 2010.

Kommunens myndighet og handlingsrom innenfor de oppgaver som kommunene skal utføre må fremheves i loven. Det må fremgå av loven at kommunen er myndigheten innen førstelinjetjenesten og har beslutningskompetanse og handlingsfrihet så lenge annet ikke fremgår av lov eller ulovfestet rett. Formålet er å tydeliggjøre kommunens kompetanse både i forhold til statsforvaltning, fagprofesjoner og innbyggerne.

For KS er det viktig at lovverket utformes slik at kommunene blir likeverdige parter med statsforvaltningen, at kommunene får gode muligheter til å finne lokale løsninger, og hvor kommunen gis myndighet og styringsmuligheter i samsvar med det ansvaret som kommunene har.

2. Nasjonale samarbeidsavtaler

KS anbefaler at avtalene prolongeres ut 2011 og samordnes i én avtale fra 1.januar 2012. Dette gjelder Nasjonal rammeavtale og samhandling på helse og omsorgsområdet og Avtale om kvalitetsutvikling i helse og omsorgstjenestene. Vi bør ikke komme i en situasjon/tidsperiode uten avtale. Kvalitetsavtalen Helse- og omsorg har vært svært viktig for KS/kommunesektoren, og har forhindret mange statlig initierte tiltak med stor grad av detaljstyring.

3. Kommunale oppgaver og allmenlegetjenesten

Departementet har bedt om innspill til deres arbeid med overføring og styrking av kommunale oppgaver. KS arbeider videre med en konkretisering av oppgaver, funksjoner og ansvar, med beregninger og vurdering av styringsmekanismer, ledelse mm.

Det var enighet i Stortinget om at kommunene skal ha betalingsansvar for utskrivningsklare pasienter fra dag 1. Det vil være behov for en klar definisjon av gruppen utskrivningsklare pasienter. Det må samtidig vurderes hvordan kommunen gjennom organisering og beslutningsstrukturer kan ha innflytelse på innleggelse/utskrivning av pasienter til spesialisthelsetjenesten. KS har foreslått at det etableres en tvisteløsningsordning om utskrivningsklare pasienter, for å sikre likeverdighet.

Det er ikke uttrykt hvorvidt ordningen også skal gjelde for ”utskrivningsklare pasienter” i psykisk helsevern. Psykisk helsevern reiser andre problemstillinger for helsetjenesten som trenger grundige svar og konsekvensutredninger før det gjøres endringer i betalingsordninger.

Stortinget må fastsette et regelverk som dels fremhever kommunens handlefrihet og myndighet innenfor området, men som også i større grad klargjør ansvarsfordelingen mellom kommunene og statsforvaltningen, herunder helseforetakene. En avklart rollefordeling vil bidra til likeverdighet mellom forvaltningsnivåene. Det er derfor KS's oppfatning at en slik klargjøring i lovverket samlet vil komme pasientene til gode og være samfunnsøkonomisk effektivt.

Staten må fullfinansiere en slik styrking av kommunens tjenester. Det gjelder både lovpålagte oppgaver, oppgaver som kommunen frivillig påtar seg å utføre etter avtale med foretakene, og øvrige oppgaver kommunene påtar seg i tråd med samhandlingsreformens intensjoner.

KS støtter og ønsker en tydeligere kommunal ledelse og styring av allmennlegetjenesten. Denne styringen må være formålstjenlig: den skal bidra til å sikre innbyggerne tilgjengelighet til, kvalitet i og prioritering av allmennlegetjenester, og styringen må styrke tillitsrelasjon mellom fastleger og kommuner. Dette gjelder både offentlige legeoppgaver, at kurativ praksis er i tråd med helsepolitiske prioriteringer og oppfølging av legers praksis ut fra nasjonale krav.

Noen viktige konsekvenser av dette er at det settes i gang arbeid med å utarbeide nasjonale kvalitets- og funksjonskrav. Skal kommuner styre bedre og tydeligere, bør det skje ut fra slike nasjonale krav. Imidlertid er det viktig for KS å påse at det ikke etableres egne faglige styringslinjer fra nasjonale helsemyndigheter inn mot allmennlegetjenesten, men at styringslinjen tydeliggjør kommunenes ansvar og myndighet og understøtter kommunal styring av allmennlegetjenesten. Dette bør blant annet sikres gjennom utformingen av ny kommunehelsetjenestelov.

4. Økonomiske virkemidler

Det er nedsatt et statssekretærutvalg som skal utarbeide modell for økonomiske virkemidler, og det er nedsatt flere interdepartementale arbeidsgrupper som analyserer og utreder dette. Arbeidet skal ferdigstilles i løpet av seks måneder. Det fremgår at det er betydelig skepsis i Stortinget til et generelt kommunalt medfinansieringsansvar. HOD har likevel fått i oppdrag å utrede generell kommunal medfinansiering videre. KS er invitert til å komme med innspill til dette arbeidet. Vi har fremført at arbeidet med utredning om 20 % generell medfinansiering bør legges dødt, og krefter og innsats bør brukes på andre alternative modeller.

5. Implementering

KS mener at aktørene lokalt må finne nødvendige løsninger i forhold til de oppgavene som kommunene skal løse. Samhandlingsreformen vil innebære mer interkommunalt samarbeid. Det må derfor sikres at kommunene har muligheter til å velge forpliktende samarbeidsmodeller. Det vises til egen sak om høring om Samkommunemodell og kommunesamarbeid.

Det jobbes videre med avtalestruktur, avtaler mellom kommuner/ helseforetak. Dette er også et viktig område for KS, hvor det må tilstrebes å ha symmetri i avtalestrukturen og hensiktsmessige arenaer, lokalt, regionalt og nasjonalt, med reell likeverdighet.

Det er viktig å jobbe videre med avtalestruktur, bla hvordan få arenaer for symmetri i avtalestrukturen; lokalt, regionalt og nasjonalt, med reell likeverdighet.

6. IKT og elektronisk samhandling

Elektronisk samhandling er en nøkkelfaktor i gjennomføringen av Samhandlingsreformen. Utfordringene med elektronisk samhandling i helsesektoren er godt kjent og beskrevet i statlige planer og KS' strategi. Det er behov for en konkret plan for finansiering og etablering av nye felles IKT-løsninger.

Arbeidet med utvikling av standarder og felles komponenter må styrkes, og det bør stilles sterkere krav til leverandørene om implementering av standardene. Kapasiteten hos leverandører og helseaktører er imidlertid for liten, og det er derfor avgjørende at staten går inn med finansiering av utvikling av nasjonal infrastruktur og stimulering til implementering. Helsenettet er en slik nasjonal infrastruktur og bør finansieres av staten.

For å lykkes må det inngås avtaler om elektronisk samhandling mellom helseforetak og kommuner. KS og Nasjonal IKT har sammen utarbeidet en ”Veileder i organisering av samarbeid mellom helseforetak og kommuner om elektronisk samhandling”. Velferdsteknologi og telemedisinske tjenester må tas i bruk i større grad.

7. Kompetanse; personell og utdanning

En kritisk faktor i reformarbeidet er kompetanse, utdanning og robuste fagmiljø. KS arbeider aktivt sammen med kommunene med rekrutteringstiltak og arbeidsgiverstrategier for å rekruttere og beholde kompetent arbeidskraft. Tydelig arbeidsgiveransvar og godt lederskap er avgjørende faktor for hele reformarbeidet. Framtidens behov for helsetjenester tilsier at om lag 1 av 3 i framtiden velger yrke innenfor helse- og omsorgssektoren. Det kommer neppe til å skje, derfor vil KS også fremheve behovet for å satse tungt på innovasjon og velferdsteknologi.

I dialogen med myndighetene, vil vi ha oppmerksomheten rettet mot utdanning; kapasitet og innhold. Det må legges større vekt på å utdanne helsepersonell tilpasset de fremtidige kommunale oppgaver, samtidig som kommunesektorens rolle må styrkes når det gjelder utdanning, praksisplasser, veiledning, samarbeid med utdanningsinstitusjoner.

Opprettelse av flere læreplaner i kommunene, er et viktig bidrag til at det utdannes nok helsefagarbeidere. Dette gjelder både læreplaner for unge og for voksne som skal kvalifisere seg til fagarbeider. Profesjonsutøvelsen må være kunnskaps- og forskningsbasert, og velferdsteknologi må inn i utdanningene.

Det må legges til rette for karriereordninger for alle nivåer/profesjoner i sektoren.

Kunnskap og kompetanse må angripes i et bredt perspektiv. Det er av avgjørende betydning at en i det videre arbeidet med reformen gjør tilpasninger i utdanningsforløp, sørger for overføring av kompetanse mellom de ulike nivåene i helsetjenesten og sikrer at endringer som foretas baseres på en kunnskapsbasert tilnærming

8. Forskning

Det legges opp til en styrking av forskningsinnsatsen og kunnskapsutviklingen. Forskning gir grunnlag for økt kompetanse og kunnskapsbasert tilnærming i praksis.

Forskningsinnsatsen må bli mer likeverdig mellom tjenestenivåene og må i årene fremover kanaliseres til kommunehelsetjenesten. Utvikling av samhandlingskompetanse er viktig på begge forvaltningsnivåer. Praksisnærforskning, samarbeid mellom forskningsinstitusjoner/høgskoler og kommuner kan også bidra til å styrke fagmiljøene og gjøre arbeidsplassene mer attraktive.

9. Forsøk

KS ønsker å samarbeide med staten om utprøvinger, utvikling og vurdering av samhandlingsmodeller knyttet til forberedelse og gjennomføring av samhandlingsreformen. Det er viktig å følge ulike prosjekter i implementeringsfasen, for å kunne erfare, justere, evaluere før full utrulling/ spredning.

Sigrun Vågeng

Victor Ebbesvik

10/16 Nasjonalt program for leverandørutvikling – LUNO. KS og NHO initiativ for innovative innkjøp og leverandørutvikling

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	02.06.2010	10/16

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

Det offentliges utgifter til kjøp av varer og tjenester viser en økende tendens. Fra 2002 til 2007 har de offentlige innkjøpene økt med om lag 100 mrd. kroner, og var i 2007 samlet på om lag 330 mrd. kr. Dette er en stor andel av etterspørselen i det norske markedet og utgjorde knappe 15 pst. av BNP. Offentlig sektor kan som en stor og betydningsfull kunde stimulere til produktutvikling og innovasjon hos sine leverandører, bl.a. ved å stille fremdriftsrettede krav til varer og tjenester.

Erfaring viser imidlertid at manglende kunnskap og kompetanse om regelverk, metodikk og måter å organisere offentlige innkjøp ofte er en utfordring når det gjelder innovasjon i offentlige anskaffelser. Samtidig kan kompetansen om de rammevilkår som gjelder for offentlig sektor i enkelte tilfeller være mangelfull i næringslivet. Muligheten for dialog (markedsundersøkelse) mellom innkjøper og leverandør i planleggingsfasen blir i alt for liten grad utnyttet som et "mulighetsrom" for samspill når det gjelder å identifisere nye alternative produkter og løsninger. Regelverket om offentlige anskaffelser er knyttet til gjennomføringsfasen, og setter få begrensninger på anskaffelsen planleggingsfase. I tillegg kan kunnskapen om anskaffelsesmodeller som åpner for innovative løsninger bli vesentlig bedre. Slike modeller vil kunne øke innovasjonspotensialet i anskaffelsesprosesser bl.a. ved å redusere risiko og øke tryggheten rundt regelverk.

Både myndigheter og næringsliv er opptatt av å videreutvikle prosessene og kompetansen rundt offentlige innkjøp slik at offentlige anskaffelser kan brukes for å fremme mer forskning og innovasjon i næringslivet og offentlig sektor. I denne sammenheng vises det til regjeringens *handlingsplan for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser*, St. meld. nr. 7 (2008-2009) *Et nyskapende og bærekraftig Norge* og St. meld. nr. 36 (2008-2009) *Det gode innkjøp*. I begge stortingsmeldingene er leverandørutvikling trukket frem som et konkret eksempel som man ønsker å vurdere nærmere for å fremme innovative offentlige anskaffelser.

Leverandørutvikling kan forstås som et samspill mellom det offentlige og leverandører, hvor det offentlige tilrettelegger anskaffelsesprosesser som utfordrer og utvikler leverandørenes innovasjons- og konkurransevne, slik at de er i stand til å dekke oppdragsgiveres fremtidige behov og dermed sikrer bedre utnyttelse av samfunnets ressurser.

I EU legges det også for tiden stor vekt på innovative anskaffelser og leverandørutvikling, og det er iverksatt flere tiltak for å utnytte dette samspillet på en bedre måte innenfor regelverkets rammer.

På denne bakgrunn, har NHO og KS tatt et initiativ til å etablere et femårig nasjonalt leverandørutviklingsprogram. Programmet vil gjelde for perioden 2010-2014.

Definisjon av innovative innkjøp:

Innovative innkjøp handler i denne sammenheng både om å identifisere og utnytte eksisterende kunnskap og løsninger på nye områder, og å stimulere til utvikling av nye eller forbedrede produkter og tjenester (eller prosesser). Noen innkjøp av sistnevnte type vil også kreve FoU-aktiviteter, hos leverandøren eller dennes samarbeidspartnere. Offentlige aktører kan også gjøre bruk av offentlige utviklingskontrakter (OFU) til å utvikle nye produkter eller tjenester hos en potensiell leverandør, så lenge innkjøpet legges ut på alminnelig anbud. En kan også tenke seg ulike kombinasjonsløsninger.

Deltakelse og struktur

Det er etablert et nasjonalt partnerskap med deltakelse av nasjonale innovasjonsaktører, statlige virksomheter og større kommuner som ledd i etablering, finansiering og videreutvikling av programmet. Programmet har følgende partnere utover NHO og KS som initiativtakere: Nærings- og handelsdepartementet, Fornyings- og administrasjonsdepartementet, Innovasjon Norge, Forskningsrådet, DIFI, NAV, Statsbygg, Forsvarsbygg, Jernbaneverket, Statens vegvesen, Oslo kommune, Stavanger kommune og Bergen kommune.

Det er etablert en *styringsgruppe* hvor programmets bidragsytere/eiere er representert. KS' representant i styringsgruppen er avdelingsdirektør for innovasjon og utvikling Trude Andresen.

Det er også etablert en *programadministrasjon* som utfører det operative arbeidet rundt det nasjonale leverandørutviklingsprogrammet. Med utgangspunkt i styringsdokumentet skal programadministrasjonen utøve sin funksjon i tett samhandling med andre nasjonale og regionale nettverk, herunder understøtte og mobilisere gjennomføringen av pilotprosjekter med aktiv deltakelse fra offentlige kunder og leverandører/næringsliv.

I tillegg er det etablert en *ressursgruppe* med fag-/ressurspersoner fra berørte organisasjoner (dvs. fra bidragsyterne, relevante departementer, landsforeninger og bransjeorganisasjoner). KS Innkjøpsforum er deltaker i denne gruppen. Personene som deltar her vil fortrinnsvis sitte på bred kunnskap og innsikt om utfordringer og mulige løsninger innenfor sitt virksomhetsområde, enten dette gjelder stat og kommune eller leverandørene.

Visjon og mål for programmet

Visjon:

Det nasjonale leverandørutviklingsprogrammet har følgende visjon:

Framtidsrettede offentlige kunder – framtidsrettede leverandører

Offentlige anskaffelser skal utnyttes på en *mer aktiv* måte som stimulerer til konkurranse, næringsutvikling og innovasjon, og slik legge til rette for mer behovsrettede produkter og tjenester til bedre betingelser for offentlige kunder.

Hovedmål:

Med dette som utgangspunkt har programmet to hovedmål:

- 1) *Øke forståelsen, kompetansen og kunnskapen* om innovative offentlige anskaffelser i kommuner, statlige virksomheter, og næringslivet gjennom metodeutvikling og informasjonsspredning.
- 2) *Øke gjennomføringen* av innovative offentlige anskaffelser ved å mobilisere innkjøpere, leverandører og FoU/utviklingsaktører gjennom konkrete leverandørutviklingstiltak (pilotprosjekter, dialogaktiviteter mv.)

Samlet sett skal programmet gjennom realisering av disse målene bidra at leverandørutvikling får en tydelig og definert rolle i det nasjonale innovasjonssystemet ved programmets utløp.

Målgrupper:

Målgrupper for programmet er offentlige innkjøpere, leverandører/bedrifter og andre innovasjonsaktører, både private og offentlige utviklings-/FoU-aktører. Innenfor disse målgruppene er det aktuelt med deltakelse fra fagmiljøene som spesifiserer behovene for tjenester og produkter og næringsutviklere med kontaktflate mot lokalt/regionalt næringsliv. Samtidig vil det være viktig å sikre en forpliktende gjennomføring av innovative anskaffelsesprosesser gjennom forankring i administrative og politiske ledelsesorganer.

Prioriterte fagområder/pilotprosjekter:

I henhold til nasjonale behov og satsingsområder vil programmet i sin gjennomføring av pilotprosjekter ha spesiell fokus på følgende:

- 1) *Energi og miljø:* Et nettverk for leverandørutvikling med vekt på bærekraftige innkjøp vil styrke oppfølgingen av Regjeringens handlingsplan for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser. Her står fornybar energi og grønne innkjøp innen bygg og anlegg sentralt. Det vises også til arbeidet i Regjeringens strategiske råd for miljøteknologi hvor offentlige anskaffelser er identifisert som en viktig driver for å utvikle flere produkter og tjenester innen miljøteknologi. Mer energieffektive løsninger vil være viktig både i en produksjons-/utviklingsfase og i en ordinær driftsfase.
- 2) *Folkehelse/pleie og omsorg:* Regjeringen har identifisert helse- og omsorgssektoren som område hvor potensialet for innovasjon og leverandørutvikling er særlig stort, jf. også samhandlingsreformen.

For kommunesektoren og statlige virksomheter skal gjennomføringen av leverandørutviklingstiltak gi bedre tilpassede tjenester mht. behov som blant annet gjelder miljøhensyn i offentlige bygg, samt utvikling av produkter og tjenester som kan bidra til å redusere særskilte utfordringer på ulike sektorer/områder, bl.a. innen helse- og omsorgssektoren. Videre vil økt oppmerksomhet om oppdragsgivernes behov kunne føre til flere tilbydere, som igjen vil bidra til økt konkurranse og lavere pris.

For næringslivet og FoU-aktørene skal leverandørutviklingsaktiviteter stimulere til økt konkurranse, innovasjon og næringsutvikling, herunder regional utvikling. Leverandørutviklingsprosessene har bl.a. som formål å gjøre det lettere for flere mindre bedrifter å ta del i offentlige anbudskonkurranser, og FoU-aktører vil kunne bli motivert til å knytte sitt utviklingsarbeid opp mot konkrete fremtidige behov.

Å legge bedre til rette for leverandørutvikling i offentlige anskaffelsesprosesser bygger dermed opp under viktige samfunnsmessige mål innenfor innovasjons-, nærings-, miljø- og kommune- og forvaltningspolitikken.

Sigrun Vågeng

Victor Ebbesvik

10/17 Nasjonal kartlegging av status for IKT i kommunesektoren 2010

Saksgang	Møtedato	Saknr
Rådmannsutvalget	25.05.2010	10/12
Hovedstyret	02.06.2010	10/17

Forslag til vedtak

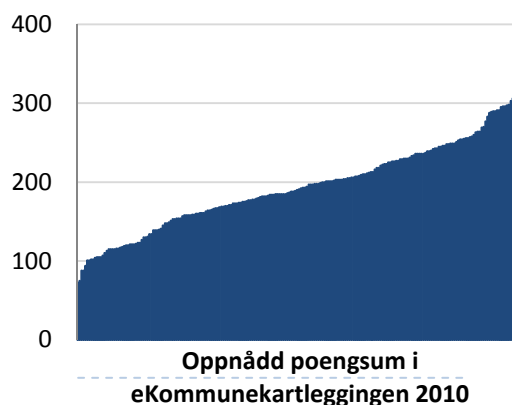
Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

KS har nylig gjennomført en omfattende nasjonal kartlegging av IKT-bruken i norske kommuner. Tilsvarende kartlegging ble også gjort i fjor, den gang i samarbeid med Difi. Bakgrunnen for kartleggingen i fjor, var at det forelå lite samlet kunnskap om IKT-bruken i kommunesektoren, og man manglet således en status for måloppnåelse i forhold til KS' strategiplan eKommune 2012. Ved å gjenta kartleggingen i år har vi kunnet sammenlikne med fjorårets resultater og se ulike utviklingstrender.

Større digitale forskjeller

Et av de mest sentrale funnene, er at de digitale forskjellene øker ved at gapet mellom de beste og dårligste eKommunene er blitt større. Figuren til høyre viser hvordan poengsummene oppnådd av hver enkelt av de 231 deltakende kommunene i kartleggingen fordeler seg. Den stiplede linjen viser gjennomsnittsverdien som er på 197 poeng. Det er som figuren viser store variasjoner kommunene i mellom.

Få som bruker Facebook til innbyggerdialog

Et annet funn er at potensialet som ligger i sosiale medier til å oppnå dialog med innbyggerne fortsatt ligger mer eller mindre urørt. Det er riktignok en positiv utvikling i bruken av Facebook, men det er fortsatt så mange som 71,1 % prosent av kommunene som svarer at de bruker Facebook i liten grad eller ikke i det hele tatt. Statistikk viser at det var over 2,1 millioner Facebookbrukere i

Norge per 03.11.2009, alle disse er potensielle brukere av en kommunal Facebookside.

Andre utviklingstrekk

- Det er stadig flere kommuner som knytter seg til Norsk Helsenett. I stadig større grad omfatter tilknytningen også pleie og omsorg og ikke bare legekontor. Det er 11,5 prosentpoeng flere kommuner i undersøkelsen som svarer at de er tilknyttet og videre 9,7 prosentpoeng flere som svarer at den omfatter pleie og omsorg.
- Det har ikke vært en tilstrekkelig vekst i antall kommuner som tilbyr FEIDE identitet til sine elever og lærere, til at målsetningen i eKommune strategien om full dekning i løpet av 2010 kan anses som realistisk. Det er 13,9 prosent av kommunene som svarer at de tilbyr FEIDE identitet, en vekst på 3,3 prosentpoeng.
- Det er prosentvis litt færre kommuner som svarer at de har planer om eller har tatt i bruk fri programvare. Gjennomsnittlig for alle sektorer er bruken av fri programvare falt med

3,7 prosentpoeng til 22,0 %, og tilsvarende for planer for bruk av fri programvare har falt med 4,8 prosentpoeng til 24,0 %.

- Andelen kommuner som har gjennomført kompetanshevingstiltak knyttet til strategisk IKT-ledelse for administrativ toppledelse har økt med 9,4 prosentpoeng til 25,5 %.
- Det er 11,7 prosentpoeng flere kommuner som har kartlagt sine ansattes IKT-kompetanse.

Det vil bli utarbeidet en rapport basert på resultatene som legges ut på ks.no så fort den er ferdig. En powerpointpresentasjon med de viktigste tallene fra undersøkelsen kan lastes ned på: <http://www.ks.no/tema/Innovasjon-og-forskning/Teknologi-og-IKT/De-flinkeste-kommunene-blir-flinkere-i-bruk-av-IKT/>

Sigrun Vågeng

Trude Andresen

10/18 Bedre IKT-samhandling i kommunene, mellom kommuner og mellom kommuner og stat

Saksgang	Møtedato	Saknr
Rådmannsutvalget	25.05.2010	10/11
Hovedstyret	02.06.2010	10/18

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

I offentlig forvaltning er det økende press på å få mer igjen for pengene. Samtidig som budsjettene jevnt over er stramme, fins det fra ulike hold forventninger om stadig effektivisering og forbedring av tjenestetilbudet. Presset mot kommunene er særlig stort, for kommunene sørger for det største volumet av offentlige tjenester som tilbys innbyggere og næringsliv.

Kommunale tjenester blir i stadig sterkere grad IKT-baserte. Det er en økende sammenheng mellom kvaliteten på de elektroniske støttetjenestene og kvaliteten på primærtjenestene. Det strategiske og operative kompetansebehovet hos dem som er ansvarlig for de elektroniske tjenestene og for samspillet mellom systemene, blir stadig større. Dette innebærer en stor utfordring, ikke minst for små kommuner, som rår over begrenset IKT-kompetanse og IKT-ressurser. De mindre kommunene må i stor grad støtte seg på store IKT-leverandører, og kommunene blir ofte låst til proprietære IT-systemer og løsninger. Dette kan skape hindringer for informasjonsutvekslingen både internt, med andre organisasjoner og med innbyggere. I sum kan teknologiske og organisatoriske forutsetninger skape større forskjeller mellom de ulike kommunene når det gjelder tjenestetilbudet til innbyggere og næringsliv.

Situasjonen er ekstra krevende da det på statlig side foregår lite samlet IKT-koordinering mot kommunene. Den enkelte kommune må forholde seg til de krav og løsninger som de ulike statsetatene kommer med. Effektiv tilgang til statlige fellesregistre og elektronisk samhandling med statsetater oppleves også ofte som krevende i kommunene.

Samtidig er IKT-behovene i kommunene i stor grad like. Kommunene skal tilby den samme porteføljen av primærtjenester til sine innbyggere og sitt næringsliv, og trenger dermed i stor grad de samme elektroniske støttetjenestene. Dermed er det grunnlag for ulike former for samarbeid i kommunal sektor. Dette kan være kostnadsbesparende, og det kan frigjøre kompetanse og ressurser som kommunene kan bruke for å videreutvikle sin virksomhet og sine tjenester til beste for innbyggerne.

Interkommunalt samarbeid på IKT-området er relativt vanlig i dag. Men det er grunn til å tro at IKT-utfordringer og IKT-oppgaver i enda større utstrekning enn i dag bør løses gjennom samarbeid eller fellestjenester på tvers av kommuner, og at deler av dette samarbeidet i større grad bør struktureres, profesjonaliseres og organiseres helhetlig for kommunene.

Formalisering av interkommunalt samarbeid gjennom regionråd, IKS, etter § 27 i Kommuneloven kan gi gode løsninger i noen sammenhenger. Men det kan også tenkes andre former for organisering som innebærer at IKT-oppgaver i større utstrekning løses av noen på vegne av et større fellesskap av kommuner. Kanskje mangler et rammeverk eller et ”regime” med tilstrekkelige ressurser til å ta seg av felles utviklings- og støtteoppgaver overfor kommunene.

På overordnet nivå har det vært relativt lite trykk på å få til en helhetlig IKT-utvikling i kommunesektoren, der dette blir sett i sammenheng med det som skjer i staten. Men samtidig ser vi en lang rekke til dels uavhengige initiativer fra ulike hold i retning av større koordinering og samarbeid på IKT-området. Dette gjelder praktisk samarbeid i konkrete prosjekter, og det gjelder også sektorstrategier og føringer på nasjonalt nivå. Dermed har vi nye muligheter, men også nye utfordringer, enn hva tilfellet var for kort tid siden.

De viktigste aktørene i denne situasjonen, i første rekke kommunene selv samt KRD og FAD, har i dag behov for oppdatert kunnskap og beslutningsgrunnlag om hvordan man kan oppnå gevinster gjennom bedre samarbeid og koordinering på IKT-området. Det samme gjelder KS og Difi. Det oppnevnes derfor en arbeidsgruppe med representanter fra de nevnte instansene, som skal gi sine anbefalinger til relevante beslutningsinstanser nasjonalt og lokalt.

Arbeidsgruppens anbefalinger skal baseres på en konsulentrapport som skal frembringe det nødvendige kunnskapsgrunnlaget. Konsulentrapporten skal utformes i tett dialog med en bredere representasjon av kommunene og kombinere det IT-faglige mulighetsrommet med kommunenes ønsker og behov. Konsulentene skal styres av og arbeide nært sammen med arbeidsgruppen. Med støtte i denne konsulentrapporten skal arbeidsgruppen legge fram sine anbefalinger.

Konsulentrapporten og arbeidsgruppens anbefalinger skal gi beslutningstakere, både nasjonalt og lokalt, kunnskap og beslutningsgrunnlag om hvordan kommunal sektor kan og bør organisere seg på IKT-området for å møte dagens utfordringer, og for å sette seg i stand til å utnytte teknologiens muligheter til beste for innbyggerne.

For å sikre gode faglige innspill og god forankring av arbeidet, skal arbeidsgruppen benytte referansegrupper. Ved oppstart vurderes følgende som de mest relevante referansegruppene for prosjektet:

- KS IKT-forum

- Samarbeidsgruppen av de 10 største kommunene på IKT-området (Der KS er sekretariat)
- KS Rådmannsutvalg

Følgende spørsmål skal vurderes spesielt:

- Kommunenes tilgang til offentlige grunndataregistre
- Behov for sterkere samordning av IKT-aspekter ved statlige sektorkrav overfor kommunene
- Felles/samordnet IKT-arkitektur i kommunene, herunder også IKT-standarder, informasjonsmodeller, m.v.
- Felles/samordnet strategi for anskaffelse av nye IKT-tjenester/-systemer i kommunene

Arbeidsgruppens arbeid anses avsluttet når endelig rapport med anbefalinger er avgitt. Målet er at arbeidet skal være ferdig til 31.12.2010.

Sigrun Vågeng

Trude Andresen

10/19 Revisjonsmessige forhold fremkommet under revisjonen for 2009

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	02.06.2010	10/19

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

Styreleder og administrerende direktør har gjennomgått brev nr 4, Revisjonsmessige forhold fremkommet under revisjonen for 2009, med revisjonen 24.04.2010. Det vil bli redegjort for dette i hovedstyrets møte.

Vedlagt: Brev nr 4, Revisjonsmessige forhold fremkommet under revisjonen 2009.

Sigrun Vågeng

Vedlegg til sak

Revisjonsmessige
forhold.pdf

10/20 Helseforetakenes salg av personalboliger, barnehager mv.

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	02.06.2010	10/20

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

Det vises til brev datert 05.05.10 fra KS til Helse- og omsorgsminister Anne-Grete Strøm-Erichsen angående helseforetakenes salg av personalboliger, barnehager mv.

Sigrun Vågeng

Vedlegg til sak

Helseforetakenes salg
av personalboliger, ba

10/21 Felleserklæring mellom Arbeidsdepartementet og KS som grunnlag for samarbeid om arbeids- og velferdsforvaltningen

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	02.06.2010	10/21

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

Viser til vedlagte undertegnede felleserklæring mellom Arbeidsdepartementet og KS om samarbeid om arbeids- og velferdsforvaltningen.

Sigrun Vågeng

Vedlegg til sak

Felleserklæring.pdf